

Ale kommun – kultur i arv

Mycket översiktlig
Kulturhistorisk bebyggelseinventering

Preliminärt urval/FÖRSLAG 2007

ALE KOMMUN

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
VÄSTARVET

Innehåll

Kort inledning

Bebyggelse med kulturhistoriska kvaliteter i Ale kommun. Upplagd efter bladindelningen för ekonomiska kartan.

Fastigheter i bokstavsordning

Inledning

Översiktlig inventering

Inom ramen för arbetet med en **kulturarvsplan för Ale kommun** har kommunens bebyggelse översiktligt besiktigats i maj-juni 2006. Ett grovt urval av bebyggelse som på olika sätt kan tillskrivas ett kulturhistoriskt värde har gjorts.

Arbetet har omfattat en snabb besiktning i fält av all bebyggelse i kommunen. Viss fotografering har gjorts. Till det har också en genomgång gjorts av den byggnadsinventering som genomfördes av kommunen i samverkan med hembygdsföreningarna i början av 1980-talet. Urvalet i denna inventering har inte tagits med som helhet utan modifierats utifrån besiktningen i fält.

I arbetet med en kulturarvsplan för Ale kommun under 2006-2007 har 8 dialoggrupper arbetat med att ta fram material kring vad som är viktigt att bevara i kommunen. De fastigheter som då har uppmärksammats redovisas också i denna sammanställning. För att redovisa i vilka sammanhang bebyggelsen är uppmärksammad har en färgkod använts.

Röd färg = Utvärderad av dialoggrupperna 2006

Blå färg = Utvärderad i inventering ca 1980

Svart = Övriga objekt uppmärksammade vid den översiktliga besiktningen 2006

Vad har valts ut?

Kulturhistoriskt värde är något som kan tillmätas en byggnad eller en miljö utöver dess nyttovärden. Det är i högsta grad kvalitativt och därmed också mer svårgripbart och svårdefinierat än de rena nyttovärdena eller bruksvärdena. Det kulturhistoriska värdet kan beskrivas utifrån många olika kriterier. Begreppen *äkthet* (autenticitet), *tydlighet* (pedagogiskt värde), *kvalitet* samt värdeparet *sällsynthet - representativitet* utgör motiv för den kulturhistoriska betydelsen.

Därutöver finns två huvudgrupper – *dokumentvärde* och *upplevelsevärde*. En byggnads eller ett landskaps *dokumentvärde* består i dess historiska egenskaper. Det kan t.ex. vara byggnadshistoriskt, arkitekturhistoriskt, samhällshistoriskt eller teknikhistoriskt värde. Byggnaderna och landskapet är ett historiskt dokument som berättar något om sin tid, t.ex. om näringsliv, samhällsmiljö, odlingsteknik, boskapsskötsel, byggnads- och bostadsskick, arbetsförhållanden, sociala villkor eller estetiska ideal.

Upplevelsevärde är det som skapar upplevelser hos betraktaren eller brukaren. Det kan vara arkitektoniskt och konstnärligt värde, patina och miljöskapande värden men viktigt är också identitetsvärde, symbolvärde, traditionsvärde mm. Upplevelsevärde blir mer subjektivt än dokumentvärdet. Patinan, att det syns att en miljö har använts, är viktig för upplevelsen av en historisk dimension och för känslan av att uppleva en historisk sanning.

Urvalet bör dokumenteras ytterligare!

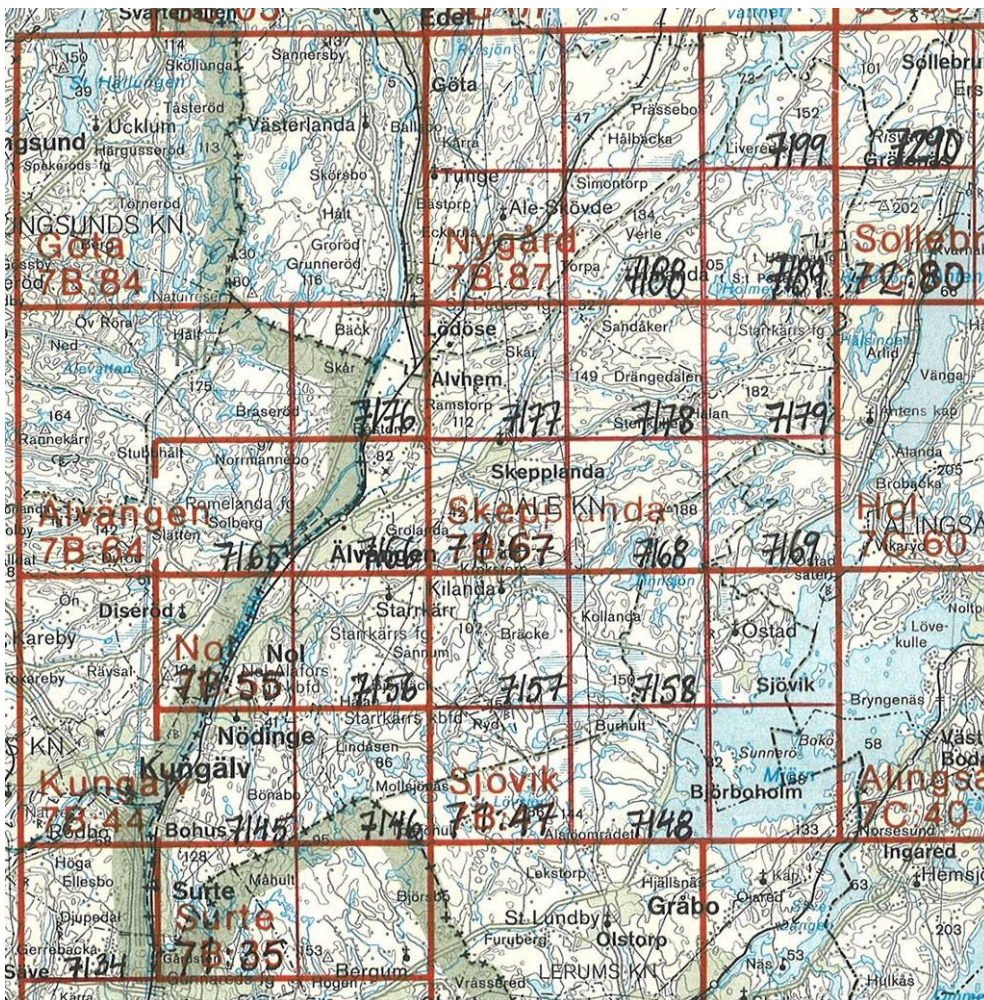
Den gjorda inventeringen är mycket översiktligt gjord för att kunna rymmas inom arbetet med kulturarvsplanen. Av denna anledning är urvalet generöst. En hel del av objekten är sådana att de bör dokumenteras men inte tas med i ett slutligt urval av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Ale kommun.

Förslagsvis:

- Fotograferas samtliga utpekade fastigheter. Om detta görs digitalt och med en GPS kopplad till kameran så får fastigheterna automatiskt koordinater som kan matas in i GIS. Den utvärderade bebyggelsen blir då ett skikt i kommunens digitala planeringsunderlag.
- Görs en förnyad genomgång och ett snävare urval efter fotograferingen. Materialet är tänkt att fungera som en generös intresseredovisning som kan användas i kommunens arbete med planering och bygglövs givning.
- De utpekade fastigheterna har sådana kvaliteter att de bör omfattas av §3:10 och §3:12 i Plan och bygglagen.

Upplagt efter kartbladsindelning

Redovisningen är än så länge upplagd efter den bladindelning som finns för fastighetskartan. En omarbetning till bokstavsordning eller en sockenvis redovisning bör sedan göras.

Karta: 7134

Gränne 1:4 Surte kyrka med församlingshem.

Kyrkan i Surte uppfördes 1912 på en tomt skänkt av Surte glasbruk. Den ritades av den namnkunnige arkitekten Sigfrid Ericson. Platsen var väl vald, alldeles vid landsvägen, mitt emot järnvägsstationen. Kyrkan är enskeppig med ett vapenhus på södra sidan och torn i öster. Dess särskilda kännetecken är fasaderna med naturligt rundslipade stenar frilagda i fasadputs och socklar. Stenen kommer från Skårdalsböndernas stenmurar. Taket täcks av skiffer. Interiören präglas av stor omsorg om helhetsintryck och originella detaljlösningar. Efter sekelskiftet 1900 gör sig mer nationalromantiska strömningar gällande. Kyrkorna från denna tid präglas av ett skickligt utnyttjande av naturmaterial och ett traditionellt formspråk i kombination med stilideal som lånades från när och fjärran. Kyrkan i Surte är ett av länets bästa exempel från denna tid. Kyrkan är skyddad enligt 4 kap. KML.

Gränne 1:4 Bostadshus

Timrat bostadshus med det västsvenska dubbelhusets karaktär med panelkända fasader. Bevarad karaktär trots vissa förändringar. F.d. posten i Surte. F.d. prästgård?

Surte 1:7 Järnvägsstationen.

Den nuvarande järnvägsstationen ersatt en äldre station i trä år 1939. Byggnaden har en tidstypisk utformning med gula tegelfasader och sadeltak med skiffer. På södra gaveln ligger en lägre godsmottagning. Bergslagernas järnväg drogs fram på 1870-talet och förstatligades 1947. Persontrafiken upphörde på 1960-talet. Viktig byggnad i Surtes historia som numera har tappat i betydelse och fått förfalla. Byggnaden skall rivas för att ge plats för breddad E45 och dubbelspår.

Surte 1:12 F.d. Brukskontoret.

Monumental tegelbyggnad uppförd på 1930-talet och tillbyggt 1944. Huset har centralt placerad entré med naturstensomfattning. Innehöll glasbrukets kontor. Byggnaden har haft en central roll i Surtes historia men har numera tappat i betydelse och fått förfalla. Byggnaden skall rivas för att ge plats för breddad E45 och dubbelspår.

**15. Mindre miljö med enhetlig villabebyggelse från 1930-40-tal
Surte 1:39 och Surte 1:40**

Kvarter med flera bostadshus i funktionalistisk stil med trä- och putsfasader. Ursprungligen tvåfamiljshus.

Surte 1:242 Lamellhus i centrum.

Uppfördes 1969 av HSB. Fortfarande Surtes högsta hus. Tidsypiska fasader med tegel, fasadskivor och plåtfronter på balkongerna. Representerar den kraftiga nybyggnadsperioden 1965-75. Lamellhus i 7-12 våningar kallas skivhus.

Surte... Telefonkiosk

Utanför Konsum står en telefonkiosk modell äldre.

Surte 1:248, Disponentbostaden

Större gul villa norr om kyrkan uppförd 1906. Uppfördes som bostad till disponenten på Surte glasbruk och har senare fungerat som kommunkontor för gamla Nödinge kommun från 1962 och under åren 1974-1983 för Ale kommuns arkitekt och tekniska förvaltning. Foto: Gustav Ewald 1927

Surte 1:248. Karonsberg

Bostadshus norr om kyrkan med det västsvenska dubbelhusets karaktär med panelklädda fasader. Bevarad karaktär trots förändringar såsom bytta fönster. Färjkarlen "karon" bodde på Karonsberg varifrån han kunde se allén och även Ellesbo på andra sidan älven, där en av direktörerna (ägarna) till Surte glasbruk bodde. När disponenten gick ut och gjorde tecken, skulle Karon omedelbart ro över och hämta disponenten. Huset har fungerat som kontor för fritidsförvaltningen i Ale kommun fram till 1983.

Surte 1:248. F.d kommunalkontor

Fd kommunalkontor för Nödinge kommun och senare socialkontor i Ale kommun. Byggnaden brann ner 2008.

Surte 2:13 Egnahem (Pensionärsvägen 4)
Egnahem med eternitfasader och mansardtak. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Surte 2:28 Bostadshus(Göteborgsvägen 116)
Litet bostadshus i funktionalistisk stil med sadeltak och träpanel.

Surte 3:50 Bostadshus (Keillers väg 7)
Egnahem med mansardtak. Bevarad karaktär trots vissa förändringar och tillägg. Ev ej utvädering.

Surte 4:15 Bostadshus (Stockrosvägen 5)
Större sekelskiftesvilla med påkostad panel enligt tidens mode. Bevarad karaktär trots förändringar såsom bytta fönster.

Surte 4:20 Bostadshus (Brattåsstigen)
Högt beläget hus med det västsvenska dubbelhusets karaktär med panelkända fasader. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Surte 4:75 Bostadshus(Göteborgsvägen 67)
Villa i funktionalistisk stil med svängd balkong.

Surte 7:1 Brandstation (Göteborgsvägen 40)
Brandstation

Surte 42:10 Bostadshus (Keillers väg 4)
Villa i gult tegel med sadeltak. Bevarad 1940-50-tal-karaktär.

Surte 43:113 Kvarnen/Glasbruksmuseet.
Kvarnbyggnad från ca 1860. År 1905 lades kvarndriften ned och en kraftstation inrättades i byggnaden. Här har också funnits badhus med simbassäng och tvättinrättning för brukets anställda, verkstadsskola, modellsnickeri samt kontor och telefonväxel. Byggnaden är av sten i tre våningar och har fasader av vit slätputs samt svart plåttak.

Trots att byggnaden ursprungligen är en kvarn förknippas den starkt med glasbrukets och det äldre Surtes historia. Byggnaden innehåller sedan mitten av 1980-talet Glasbruksmuseet som nyligen kompletterats med en glashytta.

Karta:7135

Skårdal 1:57 (Brunnsliden 9?)

Villa i funktionalistisk stil, ”sockerbit”.
Träpanel. Ursprungligen tvåfamiljshus.
Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Skårdal 1:95 och 1:96 (Brunnsliden 11o 13)

Större villor i påkostad modernistisk
tegelarkitektur från 1960-70-talet.

Skårdal 4:39 (Fridhemsvägen 11) Egnahem
1910-20-tal. Träfasader, mansardtak och
spröjsade fönster. Bevarad karaktär trots vissa
förändringar och tillägg.

Skårdal 4:94-4:105 och 4:125. (Oxelgränd,
Snöbärsgränd och Måbärsgränd)

**Mindre miljö med enhetlig
radhusbebyggelse från 1950-60-tal**

Vita radhuslängor. 1950-tal. Bevarad karaktär
trots vissa förändringar och tillägg.

Skårdal 6:49 och 6:50 (Ekvägen 4 o 6) Två
lika egnahem, 1910-20-tal. Mansardtak samt
detaljer i form av tandsnittsdekor. Bevarad
karaktär trots vissa förändringar och tillägg.

Skårdal 6:64 och 6:71. (Almvägen 1 o 2)

Representanter för ett större, ursprungligen
enhetligt villaområde. 1950-tal. Träpanel och
sadeltak med lertegel. De två utpekade
objekten har relativt välbevarad
originalkaraktär. Husen uppfördes efter
Surteraset 1950 som ersättningsbostäder.

Skårdal 7:2 Uppegården

Äldre manbyggnad från 1862-63 tillhörande
en av de gamla gårdarna i Västra Skårdal,
Skårdal Uppegården. Gården flyttade till
nuvarande plats efter laga skifte på 1850-talet.
Huset har timmerstomme med locklistpanel
och veranda samt det västsvenska
dubbelhusets planlösning. Bevarad karaktär
trots vissa förändringar, såsom bytta fönster.
En av få kvarvarande representanter för
bygdens äldre historia som bondby.

Skårdal 7:78 (Spireagränd 8)

Villa med brant sadeltak, 1940-50-tal.
Välbevarad originalkaraktär.

Skårdal 57:2-57:7. (Platålden)

**Mindre miljö med enhetlig villabebyggelse
från 1950-60-tal.**

Gatusträckning med enhetlig villabebyggelse
från 1950-60-tal. Alla har röda tegelfasader.

Byggnadstypen förekommer på många ställen i kommunen och denna miljö får ses som en representant för detta.

Surte 1:37 Begravningskapellet.

Något öster om kyrkan anlades redan 1905 en kyrkogård och här uppfördes år 1940-41 ett runt kapell ritat av arkitekt Melchior Wernstedt. Kapellet har toppigt spåntäckt tak och fasader av natursten.

Surte 1:60 (Granhäcksvägen)

Funkishus från slutet av 1930-talet utvärderat i Kulturmiljöprogrammet 1986. De putsade fasaderna har fått träpanel vilket förändrat husets tidigare mycket ursprungliga och tidstypiska funkiskaraktär. Flera ungefär lika hus ligger i direkt anslutning till 1:60.

Surte 1:92 och Surte 1:91. (Granhäcksvägen 11 o 13). Två funkisvillor. 1930-40-tal. Bevarade putsfasader med flacka sadeltak. Bevarade dubbelgarage i gränsen mot gatan som visar att husen ursprungligen varit tvåfamiljshus.

Surte 1:97 (Herrgårdsvägen 20)

Litet funktionalistiskt präglat hus med slätputsade fasader och sadeltak. 1930-40-tal.

Surte 1:148-1:156, Surte 1:222-1:225, Surte 1:256

Mindre miljö med enhetlig radhusbebyggelse från 1950-60-tal.

Tre radhuslängor utmed Egnahemsvägen och Radhusvägen. 1940-50-tal. Fina exempel på tidiga radhus. Enkupigt lertegel. Engelsk karaktär. Delvis saboterade av stor kupa och svarta betongpannor på ett av husen.

Surte 1:238 Silon.

Silo med 10 cylindriska siloceller uppförd på 1940-talet. Användes för råvaror till glastillverkningen men nu mera för spannmål. Viktigt monument från glasbrukstiden. Till silon ledde en linbana från hamnen. Tre bevarade fundament minner om denna anläggning.

De tre linbanefundamenten och längst bort silon. Åtminstone ett av fundamenten skall dock rivas i samband med breddningen av E45.

Surte 1:239 Missionskyrkan.

Väl utformad frikyrkobyggnad från sent 1960-tal med röda tegelfasader, spännande detaljer och tak av kopparplåt.

Surte 1:247 Grangärdesvägen.

Gult tegelhus 1930-40-tal med oklart ursprung. Väl utformad tegelarkitektur med bevarade detaljer.

Surte 1:286 Sibirien.

Surtes äldsta och bäst bevarade bostadslänga. Huset har panelklädd timmerstomme och på sadeltaket ligger lertegel. Sibirien flyttades till Surte från glasbruket i Liljedal i Värmland i samband med den stora flytten 1915-16. Namnet fick huset redan i Värmland för att det där låg så långt från glasbruket. Sibirien har också under en period inrymt läkarstation och lärum med tidningar på flera språk. Ursprungligen bestod lägenheterna av ett rum och kök. Närheten till silon ger byggnaden en lite dramatisk närmiljö. Byggnaden är den enda kvarvarande arbetarbostaden som kan ge

en bild av hur den äldre bostadsbebyggelsen som glasbruket stod för kunde se ut.

Surte 2:11. Prästgården

Prästgården är uppförd år 1921 i villaområdet en bit norr om kyrkan. Byggnaden som har brutet tak är utformad som en större villa och bär tydliga drag av 1920-talsklassicism. Prästgårdar som uppfördes efter 1910 års boställsreform har ofta en mer representativ villautformning. Prästgården i Surte är ett gott exempel på detta. Särskilda skyddsföreskrifter finns framtagna för byggnaden.

Surte 2:12.

Stor trävilla med mansardtak och välbevarad 1920-talskaraktär. Huset är byggt på 1920-talet efter ritningar av Hj Hammarling, Svenska fattigvårdsförbundets arkitekt och innehöll från början kommunens ålderdomshem. Föregångare till Trollevik. Därefter BB några år i början av 50-talet. Sedan Folkvandvård innan Bohus Centrum byggdes och tandvården flyttade dit. Sedan dess privatbostad.

Surte 2:3 "Bergans"

Ett av Bohus äldsta bostadshus?

Surte 1:136 (Bandy vägen)

Villa med välbevarad 1940-50-talskaraktär. Träfasader och brant sadeltak med tvåkupigt tegel. Tvåluftsfönster.

Surte 3:25 (Keillers väg 9)

Egnahem med mansardtak. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Mindre miljö utmed Danska vägen med villabebyggelse

1. Surte 3:30 (Danska vägen/Furustigen)

Villa 1910-50-tal med svarta fasader och naturstensgrund med runda stenar likt kyrkans fasader.

2. Surte 3:23 (Danska vägen/Granstigen 2)

Egnahem ca 1930-tal med träpanel och sadeltak

3. **Surte 3:59** (Danska vägen/Granstigen 1)
Villa ca 1950-tal med röda tegelfasader
4. **Surte 3:33** (Danska vägen 9)
Egnahem ca 1930-tal träfasader och mansardtak
5. **Surte 3:34** (Danska vägen 11)
Egnahem likt föregående
6. **Surte 3:15** (Danska vägen 15)
Egnahem med träfasader och mansardtak

Surte 3:54 (Skogsvägen 11)
Större villa med slätputsade fasader i funktionalistisk anda, trol. 2-familjshus från början. Bevarad 1940-talskaraktär trots vissa förändringar.

Surte 4:29 (Trädgårdsvägen 18)
Litet egnahem/arbetarbostad. 1910-20-tal. Sadeltak och träpanel. Bra renoverat. Bevarade uthusbyggnader.

Surte 4:35 (Trädgårdsvägen 19) Västsvenskt dubbelhus 1900-1920-tal med röda träfasader och sadeltak. Bra renoverat.

Surte 4:36 (Trädgårdsvägen 7) Västsvenskt dubbelhus med bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Surte 4:52 (Alekärrsvägen 9)
Större villa 1930-40-tal med putsade fasader. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Surte 4:56 (Trädgårdsvägen 29)
Litet egnahem ca 1920-tal. Träpanel och mansardtak med klassicistiska detaljer, originaldörr med krysspröjs. Bevarad karaktär trots vissa förändringar

Surte 4:65 (Trädgårdsvägen 23)
Egnahem ca 1930-tal. Träpanel med mansardtak. Ursprungligen tvåfamiljshus. Bevarad karaktär trots vissa förändringar

Surte 4:92 (Alekärrsvägen 28)
Villa i radikal funkisstil med putsade fasader. Bl.a. putsade balustrader. 1930-40-tal.

Surte 4:114 (Trädgårdsvägen 20) Egnahem med 1910-20-talskaraktär. Mansardtak med

speciella takkupor av trä. Spritputsade fasader och småspröjsade fönster bidrar till att ge huset en engelsk karaktär.

Surte 53:1 (Furustigen 3)

Kalls hus. Surtes äldsta hus?? Ligger i anslutning till nedanstående miljö vid Danska vägen.

Karta: 7144

Skårdal 16:1 Bohus varv

Bohus varv startade sin verksamhet 1907 inne på EKA:s område. Det flyttade sedan till området norr om EKA. Varvet lades ner 1987. Ett flertal byggnader från varvstiden finns kvar. Anläggningen har vackra stora fönster och ligger alldeles invid älven, mitt för Bohus fästning. Fastigheten kommer rivs av med anledning av utbygganden av dubbelspår och E45.

Skårdal 68:1 Eka

Industrimiljö med stort bebyggelsehistoriskt värde för Bohus med omnejd. Flyttat till platsen från Bengtsfors. Anläggningen

innehåller en mängd byggnader från olika tider, bl.a. en större kontorsbyggnad i gult tegel.

Skårdal 29:1 och 3:61, Bohus station

Järnvägsstationen i Bohus, uppförd på 1930-talet. Byggnaden har en funktionalistisk utformning med fjällpanel, tvåluftsfönster och tegeltäckt flackt sadeltak. Stationen ersatt en äldre station från 1900-talets början.

Karta: 7145

Backa 1:11 och 1:13. Denofabostäderna.

Fyra bostadslängor från sent 1910-tal. Byggnaderna uppfördes av ”De nordiske fabriker” (Denofa) som en del i den fabriksanläggning man planerade på platsen. Bolaget hade köpt in Backa gård kring 1918. Förutom bostäderna hann man bygga en kajanläggning vid älven samt en viadukt och järnväg innan man i mitten av 1920-talet skrinlade sina fortsatta planer. Arbetarbostäderna är välbevarade med många för tiden typiska drag såsom verandor, småspröjsade fönster, valmade tak och många lägenheter. De är uppförda med plankstomme.

Lite avsidet de andra husen ligger två större bostadshus från 1918. Även dessa uppfördes av Denofa. Båda är byggda med plankstomme i två fulla våningar. Det ena har helvalmat sadeltak det andra mansardtak med valmade gavelspetsar. Husen har ursprunglig karaktär trots vissa förändringar.

På bolaget fanns en arkitekt anställd Birger Tornqvist. Kanske ligger han bakom utformningen av byggnaderna? Ingick i utvärderad i miljö i kulturminnesvårdsprogram 1986.

Backa 1:261, Backa säteri.

Välbevarad herrgårdsmiljö med timrad manbyggnad med ursprung i 1700-talet. Byggnaden som har två fulla våningar och liggande panel har sitt utseende från 1800-talets andra hälft. Som en flygel ligger ett gårdsmejeri från 1875 som disponeras av hembygdsföreningen och intill detta en jordkällare. Avskild från mangården ligger en stallänga som tidigare ingick i en helt kringbyggd fägård.

Gården blev säteri 1737 då säterifrihet som tidigare tillhört Anfastebo i Kilanda flyttades över till Backa.

Backa var under århundraden en av traktens mest inflytelserika gårdar. Ingick i utvärderad i miljö i kulturminnesvårdsprogram 1986. Trots det har det mesta av fägårdens rivits och det tillhörande landskapet exploateras nu för bebyggelse och golfbana.

Till miljön hör en trädgårdsmästarebostad uppförd för en trädgårdsmästare Brogren kring 1870 och en smedja. Byggnaderna disponeras numera av hembygdsföreningen. Backa säteri ingår i utvärderad kulturmiljö och har q i gällande detaljplan. q1 = Byggnaden får inte rivras och q2 = Utformning av byggnadens ursprungliga exteriör får inte förändras. Byggnadens exteriör skall underhållas så att dess särart bevaras. Vid reparation av fasader, tak, fönster, dörrar, skorstenar eller andra byggnadsdetaljer skall ursprungliga material och arbetsmetoder användas.

Backa arbetarbostad? Mindre boningshus med uthus. Troligen arbetarbostad under Backa säteri. Ingår i utvärderad miljö i kulturminnesvårdsprogram 1986

Backa 1:2, Lillbacka.

Villa från 1911 med utpräglad nationalromantisk arkitektur. Huset är byggt med plankstomme. Planken kom från Värmland och levererades med båt till Nödinge brygga. Byggnaden har trots vissa förändringar såsom plåttak en välbevarad karaktär. Ingick i utvärderad miljö i kulturminnesvårdsprogram 1986

Backa 1:5. Granhäll, tidigare Lahall.

Timrat bostadshus som ursprungligen fungerade som gästgiveri och låg nere vid landsvägen mot Göteborg, då med namnet Lahall. År 1912 flyttades byggnaden till nuvarande plats. Den har en tid fungerat som arbetarbostad under Backa säteri, som privat daghem och som hem för utskrivna från Lillhagen. Heter numera Granhäll.

Bohus 1:68.

Blå punkthus i Bohus centrum uppförda av Riksbyggen vid 1980-talets början. Med sin färgsättning och tidstypiska utformning med exempelvis sammanfogade volymer och motfallstak är byggnaderna intressanta landmärken i kommunen.

Mindre miljö med sommarstugor med delvis bevarad karaktär

Hallbacken 3:12

Sommarstuga med fjällpanel

Hallbacken 3:21

Sommarstuga med stockpanel och två sammanbyggda husvolymer.

Källtorp 1:6.

Litet bostadshus i funktionalistisk stil med träpanel och sadeltak. Välbevarad karaktär.

Källtorp 1:1 och 1:3

Välbevarade sommarstugor med bruna paneler. 1950-60-tal.

Mindre torp- och backstugemiljö

Nödinge Stommen 1:80.

Fd torpställe "Stötens" under Nödinge med bevarat boningshus samt källare. Hö g sockel,

faluröd panel samt enkupigt taktegel. Mycket välbevarad karaktär. Ligger i anslutning till Dala-Valfrids stuga och med utsikt över dalgången mot Backa säteri.

Nödinge Stommen 1:18. Dala-Valfrids stuga.

Backstuga från 1700-talet? Flyttad 300 meter till nuvarande plats. Ägs av hembygdsföreningen som bl.a. har friluftsgudstjänster på platsen.

Nödinge Stommen 1:48.

Villa med branta takfall och putsade fasader. Detaljer i kopparplåt. Fin trädgård. Bevarad karaktär trots förändringar? Bör dokumenteras med utvärderas troligen ej.

Nödinge Stommen 1:64

Liten röd stuga med välbevarad karaktär.

Nödinge Stommen 1:71

Liten röd stuga med bevarad ålderdomlig karaktär. Ev en äldre backstuga på Nödinge bys marker.

Nödinge Stommen 1:83

Äldre gårdsmiljö med eternitklätt västsvenskt dubbelhus troligen hitflyttat 1880 från Sandliden i Starrkärr där det varit skolhus. En av de gamla gårdarna i Nödinge by. Troligen på ursprunglig plats. Ladugården riven 1979. Intressant för sitt ursprung i Nödinge by. Bör dokumenteras med utvärderas ej.

Nödinge Stommen 1:124.

F.d. lärarbostad från 1931 till den numera rivna Nödinge skola. Byggnaden har mansardtak med utsvängt nedre takfall, enkupigt taktegel och bevarad 1920-talskaraktär. Har använts som församlingshem.

Nödinge Kullen 3:6.

Äldre gårdsmiljö. En av de gamla gårdarna i Nödinge by. Trol på ursprunglig plats. Timrad manbyggnad med stående locklistpanel och större utbyggnad mitt fram. Västsvenskt dubbelhus. Bevarad karaktär trots bytta fönster och takmaterial. Vålhållet men med modernare ekonomibygnader.

Nödinge 3:36

Bygdegård. Vackert beläget med utsikt över Vimmersjön. Uppfört 1947 och tillbyggt 1976. Ombyggt 1981. Central för bygden. Viss karaktär kvarstår trots om- och tillbyggnader.

Nödinge 3:68

Äldre gårdsmiljö med eternitklätt västsvenskt dubbelhus. En av de gamla gårdarna i Nödinge by? (ej på 1890) Bör dokumenteras med utvärderas ej.

Nödinge 3:69

En av de utskiftade gårdarna i Nödinge by. Mycket välbevarat västsvenskt dubbelhus med träpanel och sadeltak med enkupigt tegel. Utbyggt mittparti och hög stensockel. Modernt stall som möjligen är en ombyggt äldre ladugård. Idag veterinärinrättning.

Nödinge 4:31

Liten sommarstuga med stockpanel. Dåligt skick men bevarad originalkaraktär.

Nödinge 4:69 Sandbacken.

Större boningshus med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Nedgången men med välbevarad originalkaraktär.

Nödinge 4:78

Äldre gårdsmiljö. En av de gamla gårdarna i Nödinge by. Trol. på ursprunglig plats. Konstiga ekonomibyggnader. Bör dokumenteras med utvärderas ej.

Nödinge 5:93.

Större egnahem med träpanel, mansardtak och stor frontespis. Bevarad karaktär trots vissa förändringar såsom bytta fönster.

Nödinge 5:98.

Äldre gårdsmiljö. En av de utskiftade gårdarna i Nödinge by. Välbevarade ekonomibyggnader. Kraftigt förändrad manbyggnad. Bör dokumenteras med utvärderas troligen ej.

Nödinge 5:99 (Fyrklövergatan/Gamla Kilandavägen)

Äldre gårdsmiljö. En av de utskiftade gårdarna i Nödinge by. Litet boningshus med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Delvis förändrat med bytta fönster men med bevarade detaljer såsom takfotsfönster. Bevarad ladugård och källare. Intressant pga sin historia.

Nödinge 5:128 (Gamla Kilandavägen)

Egnahem med mansardtak. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Nödinge 6:80 (Klockarevägen 11) Egnahem i

funktionalistisk stil, ”sockerbit”. Putsade fasader och tälttak. Välbevarad karaktär.

Nödinge 6:101 (Stomvägen 12)

Egnahem med mycket välbevarad karaktär från 1940-50-tal.

Nödinge 9:1 och 1:81. Nödinge kyrka.

Kyrkan i Nödinge har sitt nuvarande utseende från 1727 då nytt långhus och kor uppfördes. Tornet byggdes redan 1690-99. I Nödinge möts besökaren av 1600-talets ornamentik i vapenhusets tak och på återfunna läktarbrädor som fästs på väggen. Väl inne i kyrkorummet möter en magnifik barockinredning från 1730-talet med bevarade inventarier och måleri utfört av målarmästaren Alexander Fox i Göteborg. Under den nuvarande kyrkan har man påträffat grunden till en liten romansk stenkyrka av 1100-talskaraktär och möjligen också en tornbyggnad. Ett unikt fynd från den äldsta kristna tiden gjordes också då man under långhusmurarna påträffade gravar som kunde dateras till mitten av 1000-talet. En offerkälla finns nära kyrkan.

Kyrkan ligger idag helt kringgårdad av modernare villabebyggelse och de sista resterna av Nödinge by. Kyrkan är skyddad enligt 4 kap. KML.

Nödinge 38:21. Ale gymnasium.

Skola ritad av arkitekt Gert Wingård 1994-95. Karaktäristisk utformning, närmast som en stor rocka, med stora sluttande takytor, gula tegelväggar och olikformade fasader. Interiören som förutom skolans lokaler också innehåller teater och kommunbibliotek är intrikat och dynamisk med oväntade vinklar, smala gator och öppna platsbildningar. Ale gymnasium är en betydelsefull byggnad i Nödinge centrum.

Skårdal 1:2 Bäckegården

Äldre jordbruksfastighet ursprungligen i Västra Skårdals by. Timrad manbyggnad från 1870 med det västsvenska dubbelhusets planlösning. Utvärderad i det gamla kulturminnesvårdsprogrammet från 1986. Ladugården har dock brunnit ner. Tillsammans med den bildade boningshuset en väl sammanhållen gårdsmiljö med höga kulturvärden som väl representerade den äldre agrara byggnadstraditionen i Ale kommun.

Skårdal 1:63 (Platåvägen/Sandliden)
Villa med brun stockpanel. 1930-40-tal.

Skårdal 3:26 (Åsbacken 7)

Litet hyreshus med träfasader och mansardtak med ålderdomligt skivtäckt plåttak. Vällbevarad karaktär trots vissa förändringar.

Skårdal 3:45 (Jordfallsvägen 10)

Liten villa med eternitfasader och mansardtak med valmade gavelspetsar. Småspröjsade fönster. Engelsk villakaraktär. Bevarad karaktär trots vissa förändringar och tillägg.

Skårdal 4:47 (Sandliden ??)

Egnahem med träpanel och sadeltak. Vällbevarad 1940-talskaraktär.

Skårdal 4:60 (Genvägen)

Villa i funktionalistisk stil med putsade fasader?

Skårdal 5:25 "Villan" (Jordfallsvägen 14)

Större villa med träfasader och mansardtak samt stor frontespis. Uppfördes troligen mellan 1910 och 1915 av godsägare Jonsson. Välbevarad 1910-talskaraktär.

Skårdal 5:32, Järpås.

Mindre egnahem med välbevarad 1910-talskaraktär.

Skårdal 5:48-5:53, 2:73-2:75, 25:1

Gatusträckning med tegelvillor med 1950-60-talskaraktär.

Skårdal 62:21 Bohus skola.

Äldre skolbyggnader med bevarad 1920-talsklassicistisk utformning. Skolbyggnaden stod klar 1932. Miljön har sedan utökats med

nya skolbyggnader på 1960-talet och 2000-talet vilket ger en intressant skolmiljö med bevarade byggnader från flera olika skeden som alla ger uttryck för sin tids ideal.

Stora Viken 2:14.

En av de viktigaste gårdarna i Nödinge socken. Stor timrad manbyggnad i två våningar med panel som ursprungligen innehöll många snickeridetaljer. Intill ligger en kvarnbyggnad med putsade fasader. I trädgården finns rester efter tegelbruk och trädgårdsmästeri. Under 1900-talets andra hälft har anläggningen utnyttjats för industriella ändamål (Vasoverken, Ledu m.fl.) och denna bebyggelse dominerar idag intrycket.

Stora Viken. Äldre foto: Gustav Ewald

Vinningsbo 8:5 och 8:6.

TVå av gårdarna i Vinningsbo med tillhörande öppet odlingslandskap. Gårdarna har boningshus med det västsvenska dubbelhusets planlösning samt tillhörande ekonomibyggnader. Gårdarna har en bevarad karaktär trots förändringar och tillägg såsom fönsterbyten på boningshusen och inplåtning av ekonomibyggnaderna. Denna agrara miljö ligger nära tätorten och väl synlig från densamma. Stort värde för miljön.

Karta: 7146

Bönabo 1:16

Villa med bevarad 1960-talsprägel med fjällpanel och flackt sadeltak.

Dalen 1:1.

Enstaka hemman som förblivit en enda gård. Första gången i jordebok 1629, 1/8 mantal krono. Fin gårdsbildning med välbevarade ekonomibyggnader med vinkelställd ladugård med snickerier. Dock kraftigt ombyggt boningshus. Bör dokumenteras men utvärderas ej. Utvärderat odlingslandskap. Hästgård.

Djupevik 1:17.

Avstyckning från gården Djupevik (kronotorp 1602). Västsvenskt dubbelhus på hög sockel av huggen granit. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Lindåsen 1:10.

Villa med putsade fasader, tvåluftsfönster och tegeltäckt sadeltak. Tegelomfattad dörr. Välbevarad 1950-talsprägel.

Huvud 1:8

Gårdsanläggning med timrat boningshus från 1700-talet. Timret till numera riven ladugård kom från Vasen i Kilanda. Flera uthus ingår i miljön. Bör dokumenteras med utvärderas troligen ej.

Relsbo 1:11.

En av de två gårdarna i Relsbo. Litet timrat västsvenskt dubbelhus, 1860-70, med ljus träpanel. Ladugården är riven och ersatt med en nyare uthusbyggnad. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Relsbo 1:2.

En av de två Relsbo gårdarna. Gård med aktiv brukning och bl.a. travträningss bana. Två boningshus ett från 1870 och ett från 1980-tal. Det äldre har mycket välbevarad karaktär med

timmerstomme från Risveden och bevarade paneler och fönster, bl.a. takfotsfönster med krysspröjsar. Ladugård m. fl uthus. Inrasad källare. (Relsbo omfattar ett mantal 1550)

Sandsjödalen 1:4.

Sommarstuga med brun fjällpanel och flackt sadeltak. Välbevarad sportstugekaraktär.

Snäckebacken 1:4.

En av de två Snäckebackens gårdarna (1/2 kronohemman 1564). Gårdsmiljö med bevarad karaktär. Mycket välbevarade ekonomibyggnader. Kraftigt ombyggt manbyggnad med plåtfasader. Tveksam utvärdering. I så fall för ekonomibyggnaderna.

Snäckebacken 1:3.

Gård med två boningshus varav ett med etenitfasader och funktionalistisk prägel samt ett mycket välbevarat dubbelhus. Det sistnämnda är timrat och uppfört vid 1800-talets mitt samt renoverat ca 1905. Det har bl.a. takfotsfönster och veranda med spröjsade fönster. Panelen avslutas upp till med en rundbågefris. Utvärderas för det äldre huset. Övriga byggnader är ganska förfallna.

Älmhult 1:1.

Avstyckning från gården Älmhult (1/2 kronohemman 1550). Villa med putsade fasader och sadeltak. Välbevarad 1940-talskaraktär. Utvärderat odlingslandskap.

Älmhult 1:9.

Liten rödmålad sommarstuga med spröjsade
fönster. 1930-tal?

Karta: 7147

Anfastebo 1:2.

En av gårdarna i Anfastebo, 1 mtl 1550. Manbyggnad med dubbelhusets planlösning, sadeltak samt veranda. Vinkelbyggd ladugård skapar en fin gårdsmiljö. Välbevarad karaktär förutom bytta fönster i boningshuset. Dock förfallet och obebott?

Anfastebo 1:4.

En av Anfastebogårdarna. Mycket välbevarade ekonomibygnader men förändrad manbyggnad.

Burhult 1:25.

Liten torpstuga? Ligger på en gård med i övrigt förändrade byggnader.

Burhult 1:19 och 1:29.

Liten gård med falurött boningshus med sadeltak och sexdelade fönster. Välbevarad ladugård. Bra karaktär trots tillbyggnad på boningshuset.

Fjärhult 1:4. Fjärhults gård

Omfattade 1/2 kronohemman år 1564. Manbyggnad med sadeltak och träfasader. Bra funkisprägel. Mindre välbevarade ekonomibygnader. Gård i aktiv drift. Öppet betat landskap. Tveksam utvärdering.

Holken 1:14. Vårekullen.

Avsides belägen gårdsmiljö, 1/8 mtl 16?? Manbyggnad med mansardtak, träpanel och sexdelade fönster. Välbevarad ladugård i vinkel med fähus i natursten.

Ryd 1:28. Ryds missionshus.

Ljusmålad f.d. frikyrkobyggnad med fyrdelade fönster. Intressant historisk exponent i Ryds bycentrum, idag funktion som bygdegård vilket ger den en fortsatt central betydelse i bygden.

Ryd 1:44. Bybastu.

Kraftigt förändrad med plåtfasader men formen består. Bybastun har trots förändringar ett kulturhistoriskt intresse som representant för de bybastur som uppfördes av bastuföreningar, röda korset m.fl. aktörer bl.a. för att skolbarnen skulle ha möjlighet att bada. Värdet förstärks av läget i Ryds bycentrum.

Ryd 1:22. F.d. skola.

F.d. skolhus i Ryd från sent 1800-tal. Tillbyggt 1950. Byggnaden har locklistpanel, korspostfönster och tak med enkupigt tegel. Fönsterfodrens överdel är utformade som trekantsgavlar. Byggnaden är delvis förändrad men har bevarad karaktär. Värdet förstärks av läget i Ryds bycentrum.

Karta: 7148

Burhult 1:5.

En av gårdarna i Burhult, 1 mtl 1550. Vackert belägen gårdsmiljö i vägskälet i Burhult.

Manbyggnad med dubbelhusets planlösning, faluröd panel samt sadeltak.

Fönsteromfattningar med trekantigt överstycke vilket förkommer på en del gårdar i trakten. Välbevarade ekonomibygnader kring ett gårdstun. Bra karaktär trots delvis bytta fönster på manbyggnaden.

Burhult 1:41.

En av gårdarna i Burhult. Manbyggnad med dubbelhusets planlösning, faluröd panel samt sadeltak. En större tillbyggnad på baksidan förändrar husets karaktär men är gjord med omsorg. Mycket välbevarad ladugårdslänga. Hästgård. Intressant odlingslandskap med mycket stenmurar och röjningsrösen.

Karta: 7155

Brandsbo 1:17

Egnahem med mansardtak. Rel. bevarad karaktär så när som på eternitfasader och vissa bytta detaljer. Ev. ej med.

Brandsbo 1:22 (Alevägen 16)

Egnahem med mansardtak och träpanel. Bevarad 1920-30-talskaraktär. Ligger i ett område med likvärdiga egnahem. Grannen nästa lika bra men bytta fönster.

Brandsbo 1:103 (Brandsbovägen 16)

Vitputsad villa med sadeltak. Bevarad 1940-50-talskaraktär trots vissa förändringar.

Brandsbo 1:105 och 1:106 (Skogsvägen 10 och ??) Två små egnahem med träpanel och flackt sadeltak. Bra 1940-talskaraktär.

Brandsbo 1:113 (Bryggareleden 1) Villa i souterräng med slätputsade fasader och tegeltäckt sadeltak. Bra 1940-talskaraktär.

Brandsbo 1:132 Nols Snickeri. Mindre industrilokal med ett par sammanbyggda

huskroppar. Fjällpanel och sadeltak med korrugerad eternit. Intressant för sin ursprungliga och enkla karaktär samt den pågående verksamheten.

Brandsbo 1:190

Villa invid ställverk/ transformatorstation. Huset har träpanel med bevarade nationalromantiska detaljer såsom vindskivor och branta takfall. Huset hör ursprungligen ihop med stationen och innehöll lägenheter (en med 3 r.o.k. nere och en med 2 r.o.k. uppe) för chef och personal vid stationen.

Brandsbo 1:191

Fd bondgård Brandsbovägen. En av Brandsbogårdarna. Gårdsmiljö med manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets karaktär men bytta fönster och tak samt isolerat. Bra uthusbyggnad med källare och ovanpåliggande större uthus. Ladugård. Ok gårdsmiljö men utan bevarat sammanhang.

Brandsbo 1:180

Ställverk/Transformatorstation.

Högrest transformatorstationsbyggnad med 1910-20-talskaraktär. Under den gröna eterniten finns mörkrött tegel. Med sin högresta form och branta sadeltak är stationen

ett landmärke i dalgången och en god representant för kraftutbyggnaden och den kyrkoinspirerade utformning dessa byggnader fick vid förra seklets början.

Ledet 1:1. Medborgarhuset i Alafors. Byggt 1960 och ombyggt 1993. Innehåller bl.a. samlingsal, restaurangkök, bio och teatersalong. Sköts av FolketsHus-föreningen. Karaktäristisk offentlig arkitektur från 1950-60-tal. Bevarad trots förändringar.

Ledet 1:4. Björkliden
Ålderdomshem/äldreboende tillkommet i flera etapper. Röda tegelfasader, enkupigt taktegel. Bevarad 1940-talskaraktär med fin entré med vägglocka.

Målje 2:11 (Ledetvägen 14)
Äldre bostadshus med västsvensk dubbelhusets karaktär. Bra panel och takfotsfönster. Exempel på äldre bostadshus i Alafors, i folkmun kallat "Isabellas".

Målje 2:42 och 2:130 (Ledetvägen 22 o 24)
Två större bostadshus, uppförda som lärarbostäder. De har mansardtak och trots vissa förändringar bevarad 1920-talskaraktär.

Målje 2:69 (Björkvägen 2A)
Litet putsat funkishus med flackt sadeltak. Bevarad 1940-talskaraktär.

Målje 2:83 och 2:82.
Två vitputsade villor med tegeltäckta sadeltak. Bevarad 1950-talskaraktär trots vissa förändringar.

Målje 2:90-2:106 (Alekärrsvägen)
Gatusträckning med enhetlig villabebyggelse från ca 1960. I stora drag ligger gula tegelvillor till vänster och röda dito till höger.

Nol 1:26
Egnahem med röd träpanel frontespis och mansardtak. Bevarad 1920-talskaraktär.

Nol 1:34.
Litet bostadshus med träpanel och tegeltäckt sadeltak. Välbevarad funktionalistisk karaktär. 1930-50.

Nol 1:42.

Stor villa uppförd 1933 med locklistpanel och tegeltäckt mansardtak. Välbevarad 1920-talskaraktär trots vissa förändringar.

Nol 1:45 Södergården

Äldre manbyggnad ev till en av gårdarna i Nol. Bevarad sekelskifteskaraktär så när som på plåtfasader. Tveksamt urval. Intressant historia.

Nol 2:219 (Mellanvägen 1)

Litet bostadshus med träpanel och flackt sadeltak. 1940-tal. Mycket välbevarad originalkaraktär. 2 rok?

Nol 2:158 (Alevägen 21 el 25)

Egnahem med mansardtak. 1920-30-tal. Bevarad originalkaraktär trots eternitpåklädnad.

Nol 2:188. Nols skola.

Skolmiljö med flera generationer skolbyggnader, bla två äldre: en gul skolbyggnad med helvalmat brant sadeltak från 1920. Huset har klassiserande träpanel med pilastrar och dörr med överljus med krysspröjs. Välbevarad karaktär. En större grön skolbyggnad i två fulla våningar. Valmat sadeltak och träpanel. Huset har välbevarad 1930-40-talskaraktär. Miljön har utvecklats

vidare med yngre enplans skollokaler, representativa för 1900-talets andra hälft. Skolorna byggdes nu inte län gre på höjden utan på bredden så att varje klassrum hade markkontakt.

Nol 2:206

Manbyggnaden till en av gårdarna i Nols by. Ligger på den gamla bytomten. Västsvenskt dubbelhus. Bevarad karaktär men tillbyggt och bytt takmaterial. Tveksamt urval men intressant historia.

Nol 2:228 och 2:232

Två mindre hyresfastigheter invid Folkets hus. Putsade fasader och tvåluftsfinster samt sadeltak. Välbevarad karaktär trots vissa förändringar. De två enda kvarvarande funkishyreshusen som inte byggts om och fått nya fönster och fasadmaterial.

Nol 2:248 och 2:249 (Bäckvägen 7 och 9)

Mindre villor med gula tegelfasader. Flacka tegeltak och indragen altan. Bevarad originalkaraktär. De två förstärker varandra.

Nol 2:300-425

Enhetligt radhusområde med förhållandevis få förändringar. Platta tak, fjällpanel olika färg på olika längor. Kallas Röda dalen då husen var röda från början. Utvärderas ej.

Nol 2:284, 2:287, 2:288.

Enhetligt område med punkthus med motfallstak. Karaktäristisk arkitektur dock viss sentida förändring av balkonger och fasader. Utvärderas ej.

No

I 2:448 och 3:30. Tudor.

Intressant industrikomplex med byggnader i flera generationer. Bl.a. kontor, sågtandstak, skorsten mm. Viktig för Nols historia. Astyckad del med Friskis & Svettis tidigare del av Tudor. Det mesta revs dock under hösten 2007 och Nol blev ytterligare ett landmärke fattigare.

No

I 3:164

Kontorsfastighet med bevarad 1950-60-talskaraktär som dock har fördärvats 2007 genom att huset målats knallblått...

Nol 3:10. Axel Christiernsson.

Industrifastighet med olika generationer byggnader för tillverkning av bl.a. smörjoljor. Sedan 1910-talet var SAPA (Skandinaviska Amerikanska smörjolje AB) verksamma i Nol. År 1973 förvärvas SAPA:s smörjoljefabrik av Axel Christiernsson (verksam på annan ort sedan år 1888). Anläggningen innehåller ett flertal industribyggnader, bl.a. många cisterner. Särskilt intressant är den äldre byggnaden med torn och tegelväggar. Denna klassiska industribyggnad är ett betydande landmärke i Nol och fasaden är skyddad i detaljplan som innebär att ändring av fasad inte får försvansa dess karaktär.

Nol 3:12 "Strehlenertska villan"

Stor villa med bandtäckt valmat tak. Putsad bottenvåning och liggande träpanel på övervåning. Småspröjsade fönster, burspråk och fönsteromfattningar bidrar till jugendkaraktären. Bevarad karaktär trots vissa förändringar. Stenterrasser. Villan uppfördes 1920 av direktören och grundaren av konstsilkefabriken i Nol, RW Strehlenert.

Nol 3:14 (Nordängsvägen 7)

Egnahem med mansardtak, träpanel och sexdelade fönster. Bra originalkaraktär.

Nol 3:93 (Parkvägen 5)

Villa i två plan med pappklätt tälttak och träfasader. Välbevarad funkiskaraktär, 1930-tal. Tidstypiskt rundat burspråk.

Nol 3:131 (Parkvägen 3)

Villa i två plan med tälttak med tegel och putsade fasader, två och treluftsfönster. Relativt välbevarad funkiskaraktär, 1930-tal.

Nol 3:146 (Mårdstigen)

Litet slätputsat bostadshus med flackt sadeltak med tegel. Stor trädgård. Bevarad 1940-50-talskaraktär.

Nol 25:3 (Paradisvägen)

Villa uppförd 1950 med välbevarad karaktär i sluttningsläge. Huset har putsade fasader, sadeltak samt originalfönster.

Nol 25:25 (Ekorrstigen 3)

Mer påkostad villa i gult tegel med 1950-60-talskaraktär. Flacka tak, detaljer i koppaplåt samt förskjutna husvolymer.

Nol 25:62 m.fl. (Oljobergsvägen) Harstigen, Rävstigen, Utterstigen, Minkstigen. Större område med enhetlig villabebyggelse uppförd under 1960-70-tal.

Nol 3:35 (Egnahemsvägen 12) Tvåvånings villa i funktionalistisk stil. Träpaneler, tvåluftsfönster och tälttak.

Nol 3:57 (Egnahemsvägen 10) Egnahem med träpanel och mansardtak med tegel. Bevarad karaktär.

Nol 3:53 (Byvägen 3)

Egnahem med träpanel och sadeltak. Pilastrar i hörn och originaldörr med krysspröjs. Bevarad 1910-20-talskaraktär.

Nol 3:28 och 3:157. Brukstorget. Härden och Vilan. Äldre arbetarlängor Kraftigt förändrade exteriört med plåtfasader och laserade perspektivfönster men på Vilan finns en gammal stensockel kvar. Intressanta för sin plats i Nols historia.

Nödinge 36:4 (Fyrklövergatan)
Äldre boningshus med det västsvenska dubbelhusets planlösning. Troligen en av de gamla utskiftade gårdarna i Nödinge by. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Trollevik 2:1.
Uppförd i början av 1900-talet som disponentbostad åt chefen på Konstläderfabriken i Nol. Byggnaden inköptes år 1943 av Nödinge kommun och blev ålderdomshem 1948. Användes som

bostad för norska flyktingar under andra världskriget. På 1980-talet upphörde ålderdomshemmet och byggnaden stod tom i flera år och eldhärjades. Idag är den upprustad och på 1990-talet byggdes anläggningen ut med en mängd friliggande lägenheter för äldreboende.

Huvudbyggnaden har en pampig herrgårdsprägel med putsade fasader och skiffertäckt mansardtak. Kolonner och pilastrar förstärker den klassicistiska prägel.

Äskekärr 3:6. Två bostadshus alldeles invid rv 45. Det större har mansardtak och en vinkad plan. Korspostfönster och träpanel. Välbevarad 1910-talskaraktär trots vissa förändringar. Det mindre huset har sadeltak, träpaneler och dubbelhusets planlösning. Huset tycks finnas med på 1890-talskartan och är där markerad som en backstuga, dvs byggd på ofri grund.

Äskekärr 4:1. Hansgården.

Mycket vackert belägen gård i Äskekärns by med utsikt ner över markerna mot älven. Har legat på samma plats i alla fall sedan före Enskiftet 1811. Har tillhört Göta kavalleriregemente. Det äldre boningshuset finns numera på Prästalunds hembygdsmuseum?? Nuvarande boningshus har en välbevarad funktionalistisk karaktär med träpanel, tvåluftsfönster och sadeltak. 1940-50-tal. Källarbod och mindre boningshus finns också vid mangården. Den välbevarade ladugården uppfördes 1909 och ett vagnslider med välvda öppningar uppfördes 1921. Det sistnämnda fick en brant takvinkel för att stämma med ladugården. Det var på strandängarna nedanför som de båda vikingatida skeppen, *Äskekärrsskeppen* hittades. Järnvägen löper över byns marker och det nya dubbelspåret kommer ytterligare förändra markerna och snöra av gården från sina gamla strandängar.

Äs

kekärr 2:11. Walls kiosk. Ensamliggande kiosk invid E45 med stor grusad yta framför för att kunna serva långtradartrafiken. Herbert Wall öppnade kiosken 1 maj 1955. Först arrenderade han marken, men sedan fick han köpa. Nu har vägverket löst in den och rivning förestår. Brodern John Wall har också varit delaktig i verksamheten. Kiosken har blivit ett landmärke och en institution utmed E45 som dock stängde 16 december 2007. Byggnaden skall ge plats för breddad E45 under 2008.

Karta: 7156

Grunne 3:15.

Egnahem med mansardtak, träpanel samt ursprungliga fönster. Bra 1920-talskaraktär.

Miljö vid Grunne.

Grunne 1:4,

Grunne 1:3

Grunne 4:1.

Gårdar på Grunne gamla bytomt samt en i utskiftat läge. Fyra gårdar med dubbelhus samt ett yngre 1940-tal (4:1). Samtliga har genomgått mer eller mindre stora förändringar men har delvis bevarad karaktär samt ett miljövärde. Välbevarade ladugårdar med karaktäristisk västsvensk utformning. Jordbruksdrift.

Grunne 1:12.

Liten röd stuga 1910-40-tal? Faluröd panel, sexdelade fönster samt enkupigt tegeltak. Låg tidigare på Grunne samfällighet. Bör dokumenteras men utvärderas nog ej.

Grunne 3:8

Liten friliggande villa i funktionalistisk stil. Välbevarad 1940-50-talskaraktär med släta fasader, tvåluftsfönster samt tvåkupigt taktegel.

Grunne 3:10.

Mindre gårdsmiljö med faluröd manbyggnad med något ålderdomlig karaktär.

Gurentorp 1:19. Hästhagen.

F.d. backstuga under Gurentorp enligt 1890-talskartan. Välbevarad faluröd stuga uppförd 1913-14. Bra karaktär trots vissa förändringar.

Hålan 1:8. Hulans skola.

Skolbyggnad uppförd 1916. Byggnaden har panel, sadeltak samt karaktäristiska detaljer såsom stora spröjsade fönster i skolsalen. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Häljered 1:9.

Liten faluröd stuga med plåttak och sexdelade fönster. Upptas som backstuga på kartan från 1890-talet. Ligger idag invid rv 45 och Vattenfalls transformatorstation.

Hältorp 1:29.

En av Hältorpsgårdarna. Välbevarad helhet. Västsvenskt dubbelhus med träpanel och sadeltak. Frontespis. Välbevarad karaktär trots vissa förändringar. Idag hästgård

Hältorp 1:36.

En av Hältorpsgårdarna. Mindre dubbelhus med enkel utformning. Sådär ekonomibygnader. Bör dokumenteras men utvärderas nog ej.

Målje 1:4 och 1:11 (Ledetvägen 43)

Gult äldre trähus med delvis bevarad karaktär. Ursprung som frikyrkolokal, idag förskola.

Målje 1:19 (Ledetvägen 41)

Två bostadshus det större med bevarad 1920-30-talskaraktär men bytta fönster. Det mindre ligger bakom i trädgården.

Målje 1:29 (Fredings väg 9)

Egnahem med träpanel och mansardtak. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Målje 1:53

Hyreslänga med affär. Relativt välbevarad funktionalistisk utformning. Innehöll tidigare Konsum.

Målje 1:56.

Litet egnahem med flackt sadeltak och träfasader. Välbevarad 1940-talskaraktär. Granne med flera likadana men förändrade hus.

Målje 1:78 och 1:79. ”Villerna”

Två förmansbostäder från 1906 i två fulla våningar och vind. Valmade gavelspetsar. Har idag eternitfasader och bytta fönster. Miljövärde och viss bevarad karaktär.

Äldre vy kort

Målje 1:81, 1:82, 1:83, 1:89, 1:90

Tjänstebostäder vid Källstigen. Välbevarade tjänstemannabostäder från början av 1900-talet. Ritades av Ernst Torulf och Ivar Tengbom. Tidstypisk utformning med månsgspröjsade fönster, branta takfall, förstukvistar och bruna paneler. De timrade husen har ursprungligen varit för upp till fyra familjer. Ligger numera inträngda med nyare villabebyggelse. Ingår i miljö i kulturminnesvårdsprogrammet. (mindre och mer förändrade: Målje 1:85-1:88)

Målje 1:93. Furulund.

Dansbana som återinvigdes 2005 efter en brand. Ursprungligen byggd 1938. Hade sin blomstringstid på 1950-60-talen med 8-900 besökare en bra kväll. Förföll under 1970-talet men rustades upp på 1980-talet. Har varit med i Kurt Olssons program.

Målje 1:119 Gamla skolan

Småskola uppförd år 1900. Den innehöll från början två klassrum men är numera tryckeri. Bygganden har en mycket karaktäristisk

utformning i nationalromantisk anda med en rikt utformad panel, bl.a. spån i gavelspetsarna, välvda fönster och branta takfall. Byggnaden är idag täckt med korrugerad plåt vilket drar ner intrycket. Var arkitekterna Torulf och Tengbom inblandade även här?

Målje 1:180. Disponentbostaden.

Villa för disponenten på Alafors fabriker byggd 1917. Huset har en representativ utformning med putsade fasader, mansardtak och korspostfönster och delvis bevarad orginalkaraktär. Innehåller idag restaurang och har också varit barnkrubba. Ingår i utpekad kulturmiljö.

Målje 2:16 (Fredings väg)

Litet välbevarat dubbelhus vid skolan. Naturstensgrund, träpanel och sadeltak med falsad plåt.

Målje 6:4 ”Kaffekvarnen”

Mindre, kvadratisk hus med speciell utformning med säteritak. Gamla posthuset. Ingår i miljö i kulturmiljösvårdsprogrammet.

Målje 6:6 Alafors fabriker.

Den första större industrietableringen i kommunen. Alafors spinneri anlades åren 1854-56 på initiativ av göteborgaren Alexander Keiller, Edvin Willerding m.fl. Den ursprungliga fabriksbebyggelsen brann 1905 och återuppfördes året därpå. Den utökades ytterligare tio år senare. År 1942 förvärvade Almedahl-Dahlsjöfors AB aktiemajoriteten. Spinneriet lades ned 1966.

Alafors fabriker visar upp en klassiskt engelskinspirerad textilmiljö med sina höga spinneribyggnader i flera våningar, låg väveribyggnad med sågtandstak, ångcentral med skorsten, klocktorn och bomullsmagasin. Anläggningen är en av de bäst bevarade i sitt slag i Västsverige. I nuvarande fabrikslokaler finns bland annat ett bryggeri, en teater och en vävförening. Anläggningen har därmed fortsatt att ha en central betydelse för Alafors samhälle. Ingår i utpekad kulturmiljö. En kulturhistorisk

utredning kring anläggningens fortsatta hantering bör göras.

Målje 6:43-6:67 (Sjövallavägen 2-50)
Arbetarbostäder med lägenheter. Kallas "Gårdarna". Gårdarna bestod av totalt 5 hus längs nuvarande Sjövallavägen. Kallas också "Nybyggen". Ingår i miljö i kulturminnesvårdsprogrammet. Husen på gårdarna var lite olika. De två översta husen var äldre än de andra och kallades "mansbostäderna". De hade ett stort och ett litet rum och många hyrde ut de lilla rummet till någon ensamstående fabrikstös.

Målje 9:1, 1:41 och 1:40 (Furulundsvägen 4,6 o 8)
Egnahem med träfasader och sadeltak. Gatusträckning med tre hus med bevarad 1950-talsfunktis.

Målje 15:1. Alafors skola.
Större skolbyggnad byggd 1931 med representativ klassicistisk utformning med mittparti med fronton buren av pilastrar. Här finns idag förskoleklass t.o.m. skolår 4.

Rished 2:2. Västergården.
Bondgård utskiftad från Risheds bytomt med manbyggnad från ca 1900 med det västsvenska dubbelhusets planlösning. Byggnaden har många tidstypiska detaljer såsom locklistpanel, korspostfönster med påkostade omfattningar, spröjsade halvvåningsfönster och glasveranda. I frontespisen finns ett särskilt utsmyckat fönsterparti. Idag något hårt restaurerat med bytta fönster, takmaterial och panel. Ladugård och mindre uthus hör till miljön. Utvärderades i kulturminnesvårdsprogrammet från 1986.

Rished 2:68 (Randåsvägen 4)
Litet egnahem med mansardtak, träpanel och fyrdelade fönster. Bevarad 1920-30-talskaraktär. Bra representant för området med varierad egnahemsbebyggelse.

Rished 3:12 Pingstkyrkan.

Frikyrkolokal belägen strax utanför Alafors. Har genomgått en del förändringar men har bevarat karaktären av frikyrka och minner om folkrörelsernas framväxt.

Rished 3:24 (Sjövallavägen)

Litet smalt egnahem med mansardtak och hög stensockel. Bevarad 1910-talskaraktär.

Rished 4:11. "Villa Oliveberg".

Fd top uppfört 1887-88 under Rished. Har troligtvis vid sekelskiftet fått en större påbyggnad med bl.a. glasveranda vilket ger byggnaden ett mer villalikhande utseende.

Rished 7:1. Svalltornet.

Från början gick vattnet från Hältopssjön i en öppen kanal fram till svalltornet. Där det sedan leddes in i en tub för vidare färd ner mot fabriken. Rester av tuben finns kvar.

Rished 8:3.

F.d. bondgård utskiftad från Risheds bytomt. Manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets planlösning. Byggnaden har många tidstypiska detaljer såsom locklistpanel, korspostfönster med påkostade omfattningar, spröjsade halvånsfönster och glasveranda. Byggnaden är nyligen renoverad på ett förtjänstfullt sätt. Bl.a. har originalfönstren bevarats vilket är mycket viktigt för helhetsintrycket. Ett nybyggt garage står på ladugårdens gamla plats.

Rished 9:1.

En av Risheds gårdarna. Idag hästgård. Mindre dubbelhus med träpanel och sadeltak. Relök ev ej utvärdering.

Rösbacka 1:2

Gårdsmiljö med boningshus från 1920 med dubbelhusets planlösning. Fin ladugård från 1910-talet med fähusdel i huggen granit. Stensatt terrasskant i trädgården samt stenmurar. Utvärderas för sin välbevarade ladugård.

Sannum 3:13.

Vitputsad villa i funktionalistisk stil med flackt tegeltak och tvåluftsfönster. Välbevarad 1950-talskaraktär.

Sannum 3:4

På Sannums gamla bytomt finns ännu en ovanligt tät bymiljö som kan ge en bild av tiden före skiftena. Samtliga gårdar har genomgått mer eller mindre stora förändringar. Bäst bevarad karaktär har Sannum 3:4.

Uspastorp 1:15 Gunnesgården.

Litet dubbelhus med ekonomibyggnader. Ingår i "Bo på lantgård".

Utby 3:116. Skattegården

Vid Utby Skattegården finns en tät bymiljö som uppstått genom hemmansklyvning. De

enskilda gårdarna har alla genomgått förändringar. Bäst bevarad är 3:116, den östra gårdsmiljön. Manbyggnaden har det västsvenska dubbelhusets planlösning, originälpanel, krysspröjsade takfotsfönster samt tegeltäckt sadeltak. Även ladugården är i ursprungligt skick.

Utby??

Framkammarsstuga med sammanbyggd ekonomidel. Utpekad i kulturminnesvårdsprogrammet år 1986. Riven!

Utby 4:15. Kronogården

Bostadshus från 1924 med det västsvenska dubbelhusets planlösning, sexdelade fönster och locklistpanel. Sadeltak. Välbevarad 1910-20-talskaraktär. Ladugården riven.

Utby 4:16. Kronogården

Bondgård med boningshus från 1902, ladugård samt mindre uthus. Manbyggnaden har det västsvenska dubbelhusets planlösning men är relativt litet. Huset har glasveranda samt sexdelade fönster med gavelformade överstycken. Sadeltak med tvåkupigt tegel.

Älebräcke 1:21.

Egnahem med gjuten sockel, locklistpanel samt sadeltak med tvåkupigt tegel. Tvåluftsfönster. Bevarad 1940-50-talskaraktär men längre huskropp än vad som är vanligt. En välbevarad garage i funkisstil ligger mitt emot.

Karta 7156 forts.

Starrkärr 1:16. Starrkärrs bygdegård.
Uppförd år 1936, om- och tillbyggd 1974. Av kommunens bygdegårdar har väl denna mest välbevarad originalkaraktär. Representerar bygdegårdsrörelsen som haft stor betydelse i kommunen.

Starrkärr 2:4.

Gård med mycket välbevarad ladugård i vinkel med bevarade gjutjärnsfönster m.m. Men i dåligt skick, borde dokumenteras. Utvärderas dock ej.

Starrkärr 3:1. Prästalund.

Starrkärr-Kilanda hembygdsförening bildades 1938. De första byggnaderna flyttades till Prästalund 1943-44. Idag finns inom museiområdet 8 byggnader som innehåller mer än 3000 katalogiserade föremål. Hembygdsgården har ett stort värde som samlingsplats i bygden och förvaltare av det lokala kulturarvet. Ingår i miljö i kulturminnesvårdsprogrammet.

Komministerbostaden. Flyttad hit 1943 från Hällebackahult som var komministerboställe från 1690.

Tiondeboden. Uppförd på 1700-talet på Hällebackahult och flyttad till Prästalund 1943.

Äskekärrsstugan. Framkammerstuga från sergentbostället i Äskekärr. Uppförd på 1700-talet och flyttad till Prästalund 1951.

Ladugården. Kommer från Baskalyckan i Skalltorp. Flyttad till Sandliden i början av 1880-talet och till Prästalund 1978.

Topstugan. Låg ursprungligen på Grunnes utmark. Flyttad till Sandliden i början av 1800-talet och till Prästalund 1980.

Magasinet. Spannmålsmagasin från Äskekärr. Flyttad till Prästalund 1972.

Smedjan. Gårdssmedja från Grolanda. Flyttad till Prästalund 1982.

Starkärr 3:2. Starkärrens kyrka.

Kyrkan uppfördes 1842, under ledning av byggmäster Petter Pettersson från Sandhult, och är en typiskt klassicistisk salskyrka med plats för 600 personer. Kyrkan ersatt en då blott dryga 100-åriga barockkyrka. Det nya kyrkorummet är stort och ljust med en nisch i korväggen med ett enkelt kors som enda utsmyckning, helt i tidens anda. Ingår i miljö i kulturminnesvårdsprogrammet. Kyrkan är skyddad enligt 4 kap. KML.

Starrkärr 3:5

Egnahem vid Starrkärrs prästgård. Träpanel och tvåluftsfönster. Sadeltak med tvåkupigt tegel. Välbevarad 1930-40-talskaraktär. Ingår i miljö i kulturminnesvårdsprogrammet.

Starrkärr 3:7. Starrkärrs skola.

I anslutning till sockencentrum ligger Starrkärrs skola. Den stora skolbyggnaden uppfördes 1914 i två fulla våningar med sadeltak. I varje takfall finns en frontespis. Byggnaden har ett karaktäristiskt utseende med stora spröjsade fönster. Ingår i miljö i kulturminnesvårdsprogrammet

Starrkärr 3:8. Lönebostället.

I Starrkärr ligger själva prästgården och jordbruket med ekonomibygnader och

arrendatorsbostad alldeles invid varandra i en mycket väl sammanhållen miljö tillsammans med kyrkan. Ingår i miljö i kulturminnesvårdsprogrammet

Starrkärr 3:9. Prästgården.

Prästgårdsbyggnad uppförd 1907. Den timrade byggnaden har locklistpanel samt sadeltak med stora frontespiser i båda takfallen. Byggnaden har genomgått en del förändringar såsom fönsterbyte och ombyggnad av entréparti. Prästgården har en central plats i socknens historia och i miljön kring kyrkan. Byggnaden utnyttjas idag som församlingshem. Ingår i miljö i kulturminnesvårdsprogrammet. Särskilda skyddsföreskrifter finns framtagna för prästgården.

Starrkärr 4:29. Högeknalt.

F.d. torpställe med relativt välbevarad faluröd stuga. Nylagd plåt på taket samt inplådad ladugård. Utvärderas troligen ej p.g.a. pågående förändring.

Starrkärr 9:1.

Bondgård med manbyggnad med välbevarad 1940-50-talskaraktär med putsade fasader. Brygghus el.dyl. Ladugård. Ev ej utvärdering p.g.a. inplådad ladugård.

Karta: 7157

Björbäck 1:7.

En av gårdarna i Björbäck (1 mtl 1550). Gård med vinkelladugård samt västsvenskt dubbelhus med bevarad karaktär. Gårdarna ligger kring en kulle i landskapet.

Björbäck 1:9.

En av gårdarna i Björbäck (1 mtl 1550). Gård med boningshus från 1940-50-talet samt högre ladugård med enkupigt tegeltak.

Bräcke 1:3.

En av Bräcke gårdarna. Gårdsmiljö med trelängad välbevarad ladugård med Lövenskiöldsinspirerade detaljer. Dock ombyggd mangård. Ev ej utvärderad.

Järnbo 1:4.

En av de avsidet belägna gårdarna i Järnbo (1 mtl 1550). Gårdsmiljö med manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets planlösning, sadeltak med enkupigt tegel samt delvis utbytta sexdelade fönster. Vålållna ekonomibyggnader som möjligen är väl hårt renoverade och tillfixade. "Läderdoktor" har verksamhet på gården idag. Bör dokumenteras men utvärderas nog ej.

Miljö kring Kilanda säteri.

Kring Kilanda säteri ligger en av kommunens mest intressanta kulturmiljöer. Den är uppmärksam i kulturminnesvårdsprogrammet 1986.

Kilanda 6:1. Kilanda kyrka.

Kyrkan har medeltida ursprung men byggdes till och förlängdes år 1703. Sitt nuvarande utseende fick kyrkan först år 1805 då tornet tillkom. En genomgripande renovering i historiserande stil företogs år 1895 under ledning av arkitekt Adrian Peterson. Bland annat förstoraades fönstren och bänkinredningen byttes ut. Åren 1947-48 genomfördes ännu en omfattande renovering, den här gången i regi av Sigfrid Ericson som hade målsättningen att återställa den barockprägel som fanns i kyrkan före 1895 års renovering. Kyrkan är skyddad enligt 4 kap. KML.

Kilanda 5:6. Kvarn.

Kvarn. Utmed ån genom Kilanda ligger en välbevarad kvarnbyggnad, plats för benstamp och tegelbruk samt senare tillkommet kraftverk. Husen har detaljer såsom krysspröjsade fönster. År 1795 redovisas för Kilanda socken en mjölkvarn med två par stenar belägen på "säteriets grund för tull". År 1807 hade stenparen ökat till tre. År 1850 var Kilanda kvarn i fullkomligt skick och väl underhållen. Kvarnhuset hade brädfodrats och rödmålats, hjulhuset ombyggt och

kvarnverket förbättrats. Kvarnverksamheten fanns kvar till 1950-talet.

Kvarnbyggnaden med tillhörande mjölnarbostad är ett viktigt inslag i kulturmiljön kring Kilanda säteri.

Kilanda 5:7. F.d. Kilanda skola.

Mycket välbevarad skolbyggnad uppförd omkring 1865 (1882?) i sten. Den timrade byggnaden har ett påkostat utseende med reveterade fasader, spröjsade fönsterpartier, mönstermurning samt skolklocka på gaveln. Skolan innehöll från början två skolsalar samt lärarbostad. Byggnaden anknyter med sin form till andra byggnader kring säteriet.

Kilanda 5:10. F.d. mjölnarbostad

Mjölnarbostad som tidigare har tillhört säteriet. Byggnaden är uppförd i timmer omkring 1875 och har liksom skolan reveterade fasader med dekorativa detaljer samt sadeltak med stora takutsprång. Byggnaden ligger mycket vackert vid kvarndammen.

Kilanda 5:2. Kilanda säteri.

Kilanda omtalas första gången 1425 och införlivades på 1500-talet i Gustav Vasas jordegendomar. Under 1600-talet innehades herrgården av släkterna Oxenstierna, Bonde, Sparre och Rosenhane. Manbyggnaden har sitt ursprung från 1690. Under 1700-talets andra hälft ägdes Kilanda av Jonas Alströmer som bl.a. lät bygga till sätesbyggnaden och anlägga lindallén som leder mellan gårdscentrum och skolan.

År 1798 övertog Göteborgsköpmannen P.P. Ekman Kilanda och släkten Ekman innehade sedan egendomen till 1900-talets mitt då Domänverket övertog. Under Ekmans tid utvecklades Kilanda till en mönstergård inom lantbrukshållningen vare sig det gällde åker- eller ängsbruk, mejerihantering, trädgårdsskötsel, husbyggnad eller inredning. På 1860-talet fanns tegelbruk, benstamp, mälteri, bränneri samt såg- och mjölkvarn. Här har också funnits lantbruksskola. Ekmans uppförde ytterligare en manbyggnad i jugendstil 1908 som dock numera är bortrivna.

Även om mycket har förändrats under Domänverkets tid och senare så finns en hel del bevarat som ger en god bild av Kilanda säteri och den enorma betydelse herrgården hade för sin omgivning.

Till dagens gård hör förutom delar av den gamla manbyggnaden också stora

ekonomibygnader från olika delar av 1900-talet.

Kilanda 5:5.

Bostadsfastighet med funktionalistisk utformning typ "bläckhorn". Träpanel, helvalmat sadeltak med centralt placerad skorsten samt tvåluftsfönster. Högt läge på tomten med en lång trappa framför ger karaktär åt fastigheten.

Kilanda-Hult 1:2.

En av gårdarna i Hult (1 mtl 1550). Gårdsmiljö med timrad manbyggnad från 1870-talet med dubbelhusets planlösning, sadeltak med tvåkupigt tegel samt sexdelade fönster. En del fönster är utbytta. Ladugård i vinkel från 1920-talet, timrat magasin, källarvind m.fl. ekonomibygnader. Relativt välbevarad karaktär trots en del förändringar.

Kilanda-Hult 1:7. Lyckebo.

Villa från 1946 i funktionalistisk stil med bl.a. rundat burspråk, tälttak samt tvåluftsfönster. Idag delvis förändrat med träpanel stället för den ursprungliga reveteringen. Hörde ursprungligen samman med den intelligande affärsbyggnaden med mansardtak samt magasin.

Kollanda 1:11 och 1.36.

En av gårdarna i Kollanda (1 mtl 1550). Gårdsmiljö med manbyggnad med välbevarat 1930-talsutseende med mansardtak, locklistpanel samt sexdelade fönster. Vinkelbyggd ladugård från sent 1800-tal. Välbevarad helhetsmiljö.

Krokstorp 2:8.

Litet rött bostadshus med tillhörande uthus. Bevarad karaktär. Gård?

Krokstorp 2:12. Västergården.

En av Krokstorpsgårdarna (två hemmansdelar om 1 mtl vardera 1550). Liten närmast kringbyggd gårdsmiljö med välbevarad manbyggnad med dubbelhusets plan. Sadeltak med enkupigt tegel samt liggande panel vilket förekommer på flera gårdar i trakten. Dock bytta fönster. Fin trädgård med stenmurar och grindstolpar av sten som skiljer man- och fägård. Gården benämns Röttas-Lisas i folkmun.

Krokstorp 2:15.

Bostadshus med sadeltak, sexdelade fönster samt tillhörande bostadshus. F.d. torp. I folkmun kallat "Anna-Brittas i Alera".

Röbacka 2:1, Solliden.

En av gårdarna i Röbacka (1 mtl 1550). Mindre gårdsmiljö med boningshus från ca 1900 samt vinkelbyggd ladugård alldeles invid vägen. Manbyggnaden har det västsvenska dubbelhusets planlösning, liggande panel, sadeltak samt sexdelade fönster. Gården har en välbevarad karaktär trots en tillbyggnad på boningshusets gavel.

Skinbo 1:9.

En av gårdarna i Skinbo (1 mtl 1550). Välbevarad gårdsmiljö med boningshus från 1881 med det västsvenska dubbelhusets planlösning, sadeltak samt locklistpanel. Trapphus från 1918. Fönstren är sexdelade med profilerade överstycken. Tillhörande vinkelbyggd ladugård samt mindre uthus.

Torp 1:17. Torps f.d. småskola

Skola uppförd 1908. Hade från början ett klassrum, en hall samt en lärarbostad om två rum och kök. Har idag eternitfasader men är i övrigt relativt välbevarad.

Ölanda 1:11.

Litet vitt bostadshus med tillhörande garage. F.d. torp under Ölanda by?. Ligger intill föregående. Bör dokumenteras men utvärderas nog ej. Skomakarverkstad på tomten. Kallas skomakarns i folkmun.

Karta: 7158

Järnbo 1:8 Kullen

En av Järnbogårdarna. Välbevarad gårdsmiljö med manbyggnad från sent 1915 med dubbelhusets plan. Tillhörande ladugård från 1900.

Kollanda 1:38.

Manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets plan, sexdelade fönster. Tillbyggt och försett med betongpannor på taket. Manbyggnaden är avstyckad från fägården. Visst miljövärde ihop med 1:43 samt ekonomibygnaderna. Utvärderas nog ej.

Kollanda 1:43.

Manbyggnad från 1877 med liggande träpanel, sadeltak med tvåkupigt tegel samt sexdelade fönster. Avstyckad plåtklädd ladugård från ca 1950.

Ranneberg 2:16. Östergård.

En av gårdarna i Ranneberg, (tre hemmansdelar om 1 mtl 1550). Jordbruksfastighet med manbyggnad med locklistpanel, sadeltak samt sexdelade fönster. Bra karaktär trots vissa förändringar såsom betongpannor. Ålder? Fägård med avträde, vagnsbod samt ladugård i vinkel med faluröd panel och enkupigt taktegel. Ev ej utvärdering.

Karta: 7166

Samfällighet vid Bruket.

På en liten samfällighet intill Bruket ligger en liten backstuga från 1850 kvar. Stugan har tidigare haft sällskap av fler och hör sannolikt samman med tegelbruket??

Stugan är delvis förändrad med exempelvis bytta fönster men intressant utifrån sitt ursprung.

Grönnäs 4:18.

Villa i rött tegel med två förskjutna huskroppar. Välbevarad 1960-talskaraktär. Ligger fint på en kulle omgiven av tidstypiska tallar och tujaplanteringar.

Hamnen 1:1. Hamnen

Jordbruksfastighet. Gården är utskiftad från Kattlebergs by och kallas Hamnen. Namnet är gammalt och antyder att man här skeppat ut varor, exempelvis från det intilliggande tegelbruket som låg vid gården Bruket. Den nuvarande gårdsbebyggelsen har "storgårdskaraktär" med man- och fågård tydligt avskilda från varandra. Mangården består av boningshus från 1810/1880 med salsbyggnadens utformning samt två ekonomibygnader som ligger som flyglar.

Huvudbyggnaden har träpanel och sadeltak och bevarad karaktär trots förändringar såsom bytta fönster och nytt takmaterial. Fågårdens består av en stor ladugårdsbyggnad i vinkel där den äldre delen bär sekelskiftesprägel och den yngre en mer funktionalistisk prägel från 1900-talets mitt. En stor stallbyggnad har uppförts under 2007 och gården är numera hästgård.

Häljered 2:4. Olof Persgården.

Enskifte genomfördes i Häljered på 1820-talet och det förefaller vara efter detta som Olof Persgårdarna uppför nya manbyggnader. Manbyggnaden på 2:4 är från 1825 och har timmerstomme, faluröd locklistpanel samt spröjsade tvåluftsfönster. På sadeltaket ligger enkupigt tegel. Bostadshuset är ett av socknens äldsta och relativt välbevarat. En jordkällare hör till miljön. Gården är utvärderad i kulturminnesvårdsprogrammet från 1986 men förfaller kraftigt!

Häljered 2:6. Olof Persgården.

Bondgård med manbyggnad, ladugård samt en mindre uthuslänga. Troligtvis samtida med granngården men har genomgått fler förändringar. Föreningshus idag. Entrébyggnad till Vikingagården har byggts

under 2007 snett bakom gården. Har stort miljövärde ihop med 2:4.

Häljered 2:6. Vikingamusem.

Museum med nyuppfört långhus samt mindre uthus i skiftesverksteknik. I omgivningarna pågår arbete med att skapa ett tillhörande odlingslandskap. Av pedagogiskt värde.

Häljered 2:7. Olof Persgården

F.d. bondgård. Mycket välbevarat bostadshus uppfört 1882. Huset har det västsvenska dubbelhusets plan, sadeltak, locklistpanel spröjsade fönster samt glasveranda. Tillhörande uthuslänga. Ladugården från 1894 är riven.

Högstorp 1:5.

En av de utskiftade gårdarna i Högstorp. Manbyggnad med välbevarad 1940- 50-talskaraktär samt välbevarade ekonomibyggnader såsom en ladugård i vinkel.

Miljö vid Kattleberg

Kattlebergs by ligger till stor del ännu kvar på den gamla bytomten utmed kanten av berget. Framför bebyggelsen löper en äldre sträckning av landsvägen mellan Vänersborg och Göteborg, en föregångare till E45.

Kattleberg 14:1. Gästgivargård

F.d. gästgiveri och tingsplats. Här hölls tingsförhandlingar mellan åren 1675 och 1885. Den nuvarande timrade manbyggnaden är uppförd 1807 i två och en halv våning och innehåller bl. a. Ale härads gamla tingsal. Till gården hör också ett stort timrat magasin samt ladugård m.fl. uthusbyggnader. Manbyggnaden drar med sin storlek och speciella utformning förbipasserandes ögon till sig. Foto från 1982.

Kattleberg 1:7.

En av gårdarna i Kattlebergs by. Man- och fägård är på västsvenskt vis skilda genom byvägen. Manbyggnaden har dubbelhusets planlösning, sadeltak, träpanel samt krysspröjsade halvvåningsfönster. Den trelängade ladugården är byggd som en hästsko. Gården har trots vissa förändringar såsom bytta fönster ett miljövärde ihop med gästgiveriet.

I trädgården står en av kommunens bevarade milstenar, en kvartsmilsten daterad 1754.

Knaptorp 1:38 (Skjutbanevägen)

Litet egnahem med träfasader, sadeltak samt tvåluftsfönster. Välbevarad 1930-talskaraktär.

Knaptorp 3:16 m.fl. och 3:40 m.fl.

Enhetliga rader med röda tegelvillor med 1970-talskaraktär.

Skönningared 6:10.

Litet bostadshus med tillhörande uthus. Miljö med bevarad ålderdomlig karaktär. Huset har röd locklistpanel, stensockel samt sadeltak med enkupigt tegel. Byggt på Kronogårdens mark kring sekelskiftet 1900?

Starrkärr 1:11 (Malmers väg)

Villa med bevarad sekelskifteskaraktär trots en del förändringar. Huset har det västsvenska dubbelhusets plan med sadeltak. Ett torn och bevarad snickarglädje ger huset dess prägel. Ett välbevarat uthus höjer helhetsmiljön.

Starrkärr 1:44 (Göteborgsvägen 107)

Affärs- och bostadsfastighet med funktionalistisk utformning. Huset har spritputsade fasader, tälttak samt två fulla våningar. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Starrkärr 4:15. Olssonska villan.

Pampig villa flyttad till Älvängen 1918 (1912?). Huset har en välbevarad 1910-talskaraktär med spröjsade fönster, valmat mansardtak och stor frontespis med balkong och veranda. Byggnaden uppfördes av handelsman Rudolf Olsson, en betydande person i Älvängens historia.

Starrkärr 4:40

Villa med putsade fasader, perspektivfönster samt tegeltäckt sadeltak. Huset har en välbevarad 1950-60-talskaraktär med tidstypiska detaljer såsom sinuskorregerade balkongfronter. Har innehållit fiskaffär.

Starrkärr 4:5 F.d. garveri.

År 1882 köpte garvaren Gustav Hjalmar Olsson och hans hustru Henrietta denna tomt invid Grönåns utlopp i Göta älv. Här byggde de upp en garveribyggnad samt ett bostadshus. Det sistnämnda har det västsvenska dubbelhusets planlösning och bevarade detaljer såsom krysspröjsade takfotsfönster. Garveribyggnaden i två våningar är mycket välbevarad även om själva utrustningen numera är borta.

Starrkärr 14:1. "Emiliero".

Sekelskiftesvilla med träpanel, sadeltak samt dubbelhusets planlösning. Större utbyggnad

med glasveranda mitt fram. Bevarad karaktär trots en del förändringar.

Starrkärr 15:1 och 15:4 Repslagarmuseet, f.d. Carlmarks repslageri.

Carlmarks repslageri startade i Åmål år 1811. Företaget flyttade till Älvängen drygt 100 år senare, 1917 – detta för att komma i ett bättre läge ur kommunikationssynpunkt. Familjen Carlmark sålde företaget 1983 och på 1990-talet flyttade verksamheten från platsen. Kvar finns ett flertal byggnader, bl.a. den drygt 300 meter långa repslagarbanan med bevarad utrustning och kontorsbyggnaden med en välbevarad 1940-talsintreör.

Vid 1990-talets början var banan rivningshotad men tack vare stort engagemang kunde den räddas och omvandlas till ett repslagerimuseum. Anläggningen som har mycket stora kulturhistoriska värden utsågs 1995 till årets industriminne och skyddades 1996 som byggnadsminne.

Förutom museet som inryms i den gamla repslagarbanan och i kontorsbyggnaden finns andra företag inrymda på området. Vid vattnet ligger den gamla ångbåtsbryggan kvar.

Svenstorp 1:20.

En av de gamla Svenstorpsgårdarna. Manbyggnad med dubbelhusets planlösning, liggande panel, sadeltak samt sexdelade fönster. Bevarade tillhörande ekonomibyggnader. Bevarad karaktär trots vissa förändringar såsom bytta takmaterial och en ny are taklätt på boningshuset.

Svenstorp 1:28.

Bostadshus med tillhörande uthus. Huset har dubbelhusets planlösning, träpanel samt sadeltak med tvåkupigt tegel med frontespis. Fin stensockel. Tillbyggnad som drar ner värdet.

Svenstorp 1:37 Folkets hus.

Välbevarad folketshusbyggnad uppförd 1929-30. Byggnaden har liggande panel, sex- och åttadelade fönster samt ett plåtklätt valmat mansardtak. Med sin tidstypiska och välbevarade utformning är byggnaden ett betydande minnesmärke över arbetarrörelsens framväxt. Snett bakom ligger numera det gamla landsfiskalshuset från 1937. Det flyttades till nuvarande plats 1989.

Svenstorp 1:71, 1:75 och 1:57

(Björklövsvägen 14, 17 och 19)
Tre villor med relativt välbevarad 1930-talskaraktär. Husen har träpanel, branta sadeltak samt tvåluftsfönster.

Svenstorp 1:91.

Mycket välbevarad gårdsmiljö med boningshus med det västsvenska dubbelhusets planlösning uppfört 1907 (1920-talet?). Det timrade huset har locklistpanel, korspostfönster med gavelformade överstycken, frontespis och glasveranda. Den vinkelbyggda ladugården från 1925 har fähusväggar i gjutteknik.

Tollered 1:84 (Göteborgsvägen 47)

Villa med souterrängläge. Putsade fasader samt lite flackt tegeltak. Bevarad funkiskaraktär, 1930-40-tal.

Tollered 1:496 m.fl. 1:38 m.fl.

Kaveldunsvägen. Område med enhetlig bebyggelse från 1970-talet. Vita mexistensfasader samt bruna detaljer. 1b. Rad med röda tegelhus med 1960-talsprägel.

Utby 1:20 F.d. bankhus

F.d. bankhus uppfört år 1917 av Venersborgsbanken. Delvis välbevarad karaktär med nationalromantiska drag såsom röda tegelfasader, mansardtak samt småspröjsade fönster.

Utby 1:30 (Postvägen)

Mindre hyresfastighet med karosspanel, sadeltak samt tvåluftsfönster. Välbevarad 1940-50-talskaraktär.

Utby 1:40 Missionskyrkan i Älvängen.

Den nuvarande kyrkan invigdes 1971 och är byggd på samma plats som den gamla missionskyrkan från 1921. Kyrkobyggnaden har en tidstypisk utformning som kombinerar modernismens formspråk med en tydlig koppling till medeltida kyrkobyggande.

Utby 1:49 (Hövägen).

Större egnahem med mansardtak, träpanel samt sexdelade fönster. Välbevarad 1920-talskaraktär. Ligger i anslutning till ovanstående.

Utby 1:50 (Starrkärrsvägen)

Egnahem med mansardtak och träpanel. Välbevarad 1910-20-talskaraktär.

Utby 1:86. Älvängens skola

Älvängens skola med ett äldre skolhus från 1915 och ett yngre från 1945. Det äldre har mansardtak, spröjsade fönster samt en större frontespis. Den yngre har en tydligt funktionalistisk prägel med sadeltak och putsade fasader.

Utby 1:142. Älvängens kyrka.

Kyrkan uppfördes 1970 och byggdes om och gjordes mer permanent 1982. Då fick den också sin klockstapel. Ursprungligen en vandringskyrka, d.v.s en kyrka av mindre permanent karaktär som lätt kunde flyttas vid behov. Typiskt för framväxande förortsmiljöer under 1960- och 70-talen.

Utby 1:144. F.d. Wicanders korkfabrik.

År 1868 startade August Wicander korktillverkning i Stockholm. Verksamheten expanderade och 1946 kom man till Älvängen. År 1971 flyttade huvudkontoret och tillverkningen från Stockholm till Älvängen. 1987 delades verksamheten i Wicanders kapsyl AB som lades ner 1989-90 och i Wicanders AB som tillverkade bl. a. industrikork och Kork & plast. Den sistnämnda delen flyttade utomlands på 1990-talet. Wicanders har genom åren varit Älvängens största industri och därmed av stor betydelse för samhället. Av bebyggelsen finns bl. a. en större industribyggnad i stram tegelarkitektur och med välbevarade spröjsade fönster kvar.

Utby 1:162 m.fl. (Fornminnesvägen)
Enhetligt villaområde från 1970-talet.

Utby 2:20 Tolleredsskolan.

Skolbyggnad uppförd 1896 (1875?). Välbevarad karaktär med ursprungliga korspostfönster med spröjs samt enkupigt tegeltak.

Utby 2:53 (Göteborgsvägen 42)
Villa med vita putsade fasader samt brant tegeltak. Perspektivfönster på framsidan. Välbevarad 1950-talskaraktär.

Utby 2:83 (Gamla vägen)

Lite mer påkostade villor i rött tegel med välbevarad 1960-talskaraktär.

Utby 3:15. Gamla tingshuset

F.d. tingshus nu pingstkyrka. Tingshuset uppfördes år 1885-86 då tinget flyttade från Kattleberg ner till Älvängen. Här hölls sedan ting till år 1947. Efter tingstiden vidtog en period som hotell. Då fick byggnaden en andra våning. Från och med 1970-talet förvaltar Smyrna byggnaden och de har byggt till en kyrklokal mot södra gaveln. Byggnaden har således genomgått stora förändringar med har ändå bibehållit en representativ utformning med exempelvis frontespis krönt av tingsklockan.

Utby 3:34 F.d. lärarbostad

F.d. lärarbostad invid skolan. Större villa med mansardtak, panelklädda fasader, sexdelade fönster samt en glasveranda. Viss bevarad 1910-20-talskaraktär trots om- och tillbyggnader. Miljövärde ihop med skolmiljön.

Utby 3:47

Affärs- och hyresfastighet invid Göteborgsvägen. Huset är uppfört i två och halv våning med träpanel, sadeltak samt två- och treluftsfönster. Smyrna hade tidigare sina lokaler i huset. Välbevarad 1930-talskaraktär trots vissa förändringar. Huset är ett av flera affärsfastigheter utmed Göteborgsvägen som tillsammans bildar en tilltalande miljö.

Utby 3:82 (Gamla vägen 10)

Villa med slätputsade fasader, sadeltak samt fönster över hörn. Välbevarad 1940-50-talskaraktär.

Utby 3:94 (Hörnet Bankbacken /Hövägen)
Egnahem med mansardtak, träpanel samt korspostfönster. Välbevarad 1920-30-talskaraktär. Ligger i anslutning till två andra med samma karaktär.

Älebräcke 1:24.
Pytteliten sommarstuga på plintar. Funktionalistisk prägel med fönster över hörn. Representativ för 1940-50-talets sommarstugor som kunde vara mycket enkla.

Utby 3:100.
Fyra hyreshus med olikfärgade eternitfasader. Husen har sadeltak samt tvåluftsfönster. Välbevarad 1940-talskaraktär trots vissa förändringar. Är eterniten ursprunglig?

Utby 18:1 (Nytorp svägen 2)
Liten villa med välbevarad 1950-talskaraktär. Huset har sadeltak, tegelfasader samt två husvolymer som är något förskjutna i förhållande till varandra.

Älebräcke 1:27 Jutakärr.
F.d. topstuga numera sommarstuga. Torpet upptogs och bebyggdes 1857. Faluröd stuga med relativt välbevarad karaktär. Tidigare låg ytterligare ett torp på platsen samt en ladugård. I folk mun kallat "Jutakärr Olles Hannas".

Karta: 7167

Billingsdal 2:1

Före detta länsmansboställe (i bildens bakgrund). Gårdsbebyggelsen är uppförd på 1900-talet och om- och tillbyggd i sen tid. Har ett värde genom sin historia.

Grolanda 1:7.

En av gårdarna i Grolanda, (nämnt 1425 och 1 mtl 1550). Ligger på den gamla byplatsen, en markerad höjd i landskapet. Gårdsmiljö med boningshus från 1899 med dubbelhusets planlösning, tegeltäckt sadeltak. Avgränsad man- och fägård. Välbevarad trädgård med gräsrundel och grusgångar. Ladugård samt mindre uthusbyggnader.

Grolanda 1:4.

En av gårdarna i Grolanda. Ligger i anslutning till föregående. Manbyggnad med dubbelhusets plan från 1908?. Stående och liggande panel, korspostfönster.

Grolund 1:8.

Litet rött hus. F.d. torp? Ligger på gården Grolunds marker.

Grönnäs bygata innehåller ett flertal gårdar som alla är mer eller mindre ombyggda. Men tillsammans bildar de en bra bymiljö.

Grönnäs 2:16 samt Grönnäs s:1. Paulsgård

Större gård med stor manbyggnad ursprungligen från 1700-talet i två våningar. Huset ligger i vinkel med en timrad magasinsbyggnad. Ovanlig ladugård med detaljer som ger en jugendprägel såsom

småspröjsade fönster, dörrbeslag och ett runt fönster i nocken. Bakgrund?

Guntorp 2:7. Västergården.

En av gårdarna i Guntorp (tre hemmansdelar 1550 samt snart ännu en). Manbyggnad från 1911 med det västsvenska dubbelhusets plan, träpanel, korspostfönster samt sadeltak. Bevarad karaktär trots vissa förändringar såsom betongpannor och delvis bytta fönster. Ladugård från 1928 med fähus i betongsten. Källarvind.

Guntorp 1:17. Nordgården.

En av gårdarna i Guntorp. Timrad manbyggnad från 1864 med det västsvenska dubbelhusets planlösning. Helt nyligen upprustat. Bevarad karaktär trots vissa förändringar. Vinkelbyggd ladugård m.fl. uthus. Utvärderas?

Kilanda 5:8 Slätten

F.d. torpställe under Kilanda säteri. Har med sina putsade fasader en utformning som är typisk för bostäder under säteriet. Relativt bevarad karaktär trots en del förändringar.

Kilanda 5:17. Borrefjäll.

F.d. torp med bevarad stuga samt ett uthus och någon bevarad stenmur. Nyare locklistpanel, delvis bytta fönster samt plåttak. Enskilt belägen på vägen mot Hällebäckahult. Utvärderas nog ej.

Krokstorp 1:7 Oxeberget

Enhetlig gårdsmiljö med boningshus klätt med liggande panel. Huset har det västsvenska dubbelhusets plan. Ladugård och källarvind hör till miljön.

Ryk 4:3 och 2:5. Jönsgård?

En av gårdarna i Ryk, omfattade 4 och ett halvt hemman 1550. Manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets plan, sadeltak och sexdelade fönster. Bevarad karaktär trots delvis bytta fönster. Frånstyckad. Ladugård. Gården ligger i den gamla bymiljön med tät karaktär samt bevarade stenmurar.

Skepplanda 1:7 och 9:1 Skepplanda kyrka.

Kyrkan som har medeltida ursprung har ett exponerat läge i Grönåns dalgång. Att man valt platser som redan före kristendomens införande hade en rituell betydelse visar det faktum att kyrkan ligger invid ett gravfält från järnåldern vilket på ett spännande sätt visar på en kontinuitet i begravningstraditionen från förhistorisk tid och fram till idag. Kyrkan i Skepplanda skadades svårt under krigsåren på 1670-talet och församlingen beslutade därför att bygga en ny vilket genomfördes åren 1698-1705. Tornet tillkom år 1753. Skepplanda har altartavla och dopfont från

byggåret 1698. Kyrkan är skyddad enligt 4 kap. KML.

Skepplanda 1:8. (Kyrkliden)

Villa med bevarad 1960-talskaraktär. Det vinkelbyggda huset har stockpanel, indragen entré samt flackt sadeltak. Hur mycket original?

Skepplanda 1:13. Prästgården.

Det bevarade kyrkoherdebostället i Skepplanda har stort värde för kyrkomiljön. Manbyggnaden som är uppförd 1886 bär spår av senare tiders förändringar, bl.a. från en renovering 1925, men har ändå bevarat mycket av sin ursprungliga karaktär. Till miljön hör också ett par äldre ekonomibyggnader, bl.a. en drängstuga från tidigt 1800-tal. Här ligger också en äldre arrendatorsbostad samt norr om kyrkkullen prästgårdsarrendatorns gård med tidstypiska byggnader från 1900-talets mitt. Särskilda skyddsföreskrifter finns framtagna för prästgården.

Skepplanda 2:120.

Radhus med tegelgavlar samt lånsgidor med träpanel i Skepplanda centrum. Små sophus vid alla entréer. Välbevarad 1950-60-talskaraktär. Äldreboende? Inventeras.

Skepplanda 2:357.

Sport- och simhall från 1970-talets början. Anläggningen som är ritad av Åke E Lundqvist o Co arkitektkontor AB har en karaktäristisk arkitektur med välvda tak.

Skepplanda 3:11.

En av de gamla Skepplandagårdarna. Manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets planlösning, locklistpanel, sadeltak med enkupigt tegel. Bytta fönster, senare tillkommen taklätt samt balkong gör att huset förändrats. Ladugård i vinkel med plåttak. Inventeras men utvärderas nog inte.

Skepplanda 3:119, 3:84, 3:114, 3:74-3:76
Korsningen Fyrbyggarevägen och Klockarevägen. Flera tidstypiska exempel på villor från 1960-70-tal.

Skepplanda 3:153.

En av de äldre Skepplandagårdarna. Ligger alldeles invid vägen. Har innehållit Erik Larssons affär. Manbyggnaden är ombyggd men på gården finns flera äldre ekonomibyggnader av intresse, bl.a. ett timrat magasin. Här låg tidigare Anders Larssons affär från 1890-talet till 1915. Bör dokumenteras.

Skepplanda 3:156. Kyrkskolan

F.d. Skepplanda kyrkskola uppförd 1849. Ingår nu i Garnvindeskolan med flera skolbyggnader från olika tider. Den timrade byggnaden har locklistpanel samt korspostfönster med spröjs och gavelformade överstycken.

Skepplanda 7:1, Åkersliden 4.

Tegelvilla med intressant utformning med vinklade tegelgavlar som kontrasterar mot långsidor med fjällpanel. Pulpettak.

Skepplanda 6:2.

Gårdsmiljö med faluröd manbyggnad som delvis är förändrad genom tillbyggnad. Mycket fin ladugård.

Skönningared 1:11. Storegården.

Timrad manbyggnad från 1860 med det västsvenska dubbelhusets plan. Bra karaktär trots delvis bytta fönster. Ladugård och uthus. Miljövärde ihop med Gategården.

Skönningared 4:7 och 4:9. Gategården.

Timrad manbyggnad från ca 1800 med det västsvenska dubbelhusets plan. Bra karaktär trots plåtpanel. Ladugård på annan fastighet. Miljövärde ihop med Storegården.

Sålånda 4:3. Nordgård.

En av gårdarna i Sålånda (omnämnt 1390 samt fyra hemmansdelar om 1 mtl 1550). Timrad manbyggnad från 1820 med det västsvenska dubbelhusets plan med locklistpanel, sadeltak med tvåkupigt tegel, sexdelade fönster samt frontespis. Ladugård från 1907 är dessvärre nedbrunnen. Stenmurar och syrenhäckar ramar in mangården. Mycket välbevarad gårdsanläggning.

Sålanda 2:14 och 2:15. F.d. Sålanda skola
 F.d. skola med lärarbostad. Skolhus från 1924 med mansardtak, träpanel samt stora korspostfönster med spröjs i nedre lufterna. Välbevarad karaktär trots vissa förändringar. Innehöll från början skolsal, slöjdsal, gymnastiklokal, tambur, kapp- och duschrum samt en bostad om 1 rok. Intill ligger lärarbostad från 1924. Huset har genomgått förändringar men har ett miljövärde tillsammans med skolan. Karaktäristisk skolmiljö.

Äldre bild av lärarbostaden. Rmv g:s arkiv.

Sålanda 2:16 F.d. Sålanda skola.
 Skolbyggnad från 1881 med träpanel, sadeltak samt korspostfönster. Innehöll från början skolsal, tambur, kapprum samt en lägenhet om 3 rok. Välbevarad karaktär trots vissa förändringar.

Sålanda 6:7
 En av gårdarna i Heden (1 mtl 1564). Manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets plan, sadeltak, veranda, trapphus på gaveln samt sexdelade fönster. Bra karaktär trots vissa förändringar. Ladugård i vinkel med för bygden karaktäristiskt fönster i gavelspetsen. Ligger i ett fint bysammanhang med två andra gårdsmiljöer.

Vadbacka 2:57 Hemvärnet
 Hemvärnsbarack som numera också innehåller museum över beredskapstiden.

Vadbacka 2:65. Vadbacka gästgivaregård.
 Gästgiveriet vid Vadbacka tillkom år 1684 efter initiativ av landshövdingen Henrik von Vicken. Den bevarade gästgivargården är av okänd ålder men har ett utseende som skulle kunna härstamma från 1700-talets andra hälft då gästgiveriverksamheten återupptogs efter att ha legat nere i knappt två decennier. Huset

har dock under årens lopp genomgått flera förändringar. Förutom manbyggnaden fanns enligt en besiktning 1833 också hållstuga (där mat och öl serverades), köksbyggnad, hemlighus samt ladugård.

Vadbacka 2:26. Fors nedre kvarn.

Kvarnbyggnad uppförd i början av 1800-talet i sten och tegel med putsade fasader. En av två bevarade kvarnbyggnader utmed Forsåns fall.

Fors 5:1/ Vadbacka 2:8. Fors övre kvarn

Kvarnbyggnad med hög stengrund samt överbyggnad i trä. Välbevarad karaktär. En av två bevarade kvarnar utmed Forsåns fall. Stort värde ihop med den nedre kvarnen.

Vadbacka 2:29. Skepplanda hembygdsgård.

Hembygdsgård med ett flertal hitflyttade äldre byggnader.

Sockenmagasinet. Togs i bruk 1868 som låneinrättning för bönder som inte hade eget utsäde. Hade också stor betydelse för fattigvården. Flyttat till Vadbacka 1988.

Smedjan. Högstorps gamla bysmedja flyttad till Vadbacka 1982.

Framkammarsstugan. Uppförd 1718 som manbyggnad i Bråtaslätt i Hålanda. Flyttad till Vadbacka 1955.

Kokhuset. Flyttat från Vadbacka gästgivargård 1960.

Karta: 7168

Hälleäckahult 1:2.

F.d. komministerboställe. Jordbruksfastighet med boningshus från 1938 samt ladugård från 1946. Den gamla manbyggnaden är flyttad till Prästalund. Intressant för sitt ursprung. Bör dokumenteras men ej utvärderas.

Kilanda 5:16. Jonsatorp.

F.d. torpställe. Falurött boningshus. Enskilt beläget på vägen mot Hälleäckahult.

Skogstorp 2:14. Östergård

Avstyckad gårdsmiljö med gammal timrad, omålad ladugård med ålderdomlig karaktär. Bör ha haft halmtak. Ligger i en tät bymiljö med kvaliteter även om de enskilda objekten är förändrade. Ladugården bör dokumenteras.

Karta: 7176

Alvhem 1:17. Hästhagen.

En av de utskiftade gårdarna under Alvhem. Vackert belägen gårdsmiljö med manbyggnad från 1906 med dubbelhusets plan, sadeltak samt hög stensockel. Huset har utbyggnad mitt fram samt korspostfönster. Ladugård med bl.a. bevarade gjutjärnsfönster och naturstenväggar i fähuset. Välbevarad karaktär trots vissa förändringar.

Alvhem 2:19 (Alfs väg).

Bostadshus med dubbelhusets planlösning, ev en äldre manbyggnad på en av gårdarna under Lilla Alvhem. Träpanel, sadeltak. Ligger nu i Alvhems lilla tätort. Bevarad karaktär trots förändringar.

Alvhem 2:12 (Adolf Fredriks väg).

Egnahem med mansardtak, träpanel och korspostfönster. Mycket välbevarad 1910-20-talskaraktär.

Alvhem 2:68 (Alfs väg 5).

Villa med tegelgavlar och långhusidor med fjällpanel. Två sammanbyggda husvolymer.

Villa med välbevarad 1960-talskaraktär med bl.a. indragen uteplats och framskjutande vinklade tegelpelare.

Alvhem 2:34 Svenssons livs.

Ett starkt kännemärke för Alvhem idag är Svenssons livs. Lanthandeln har varit och är en central knutpunkt, även om folk kanske inte känner till Alvhem i sig vet de vart Svenssons livs ligger. Byggandet av den nya vägen kan tyvärr vara ett hot mot affärens framtid. Herman Johansson startade affären (troligen tidigt 1900-tal) och den har drivits av familjen sedan dess.

Båstorp 6:6.

Speciellt dubbelhus från 1906 som är förlängt 1914. Välbevarad karaktär med sexdelade fönster med gavleformat foderöverstycke, träpanel samt sadeltak. En av Båstorps alla källare ligger i anslutning.

Båstorp 7:5.

Ålderdomlig manbyggnad/lillstuga med enkelradhusets karaktär. Oklart ursprung.

Grönnäs 2:7 och 2:8. Paulsgården.

Boningshus från 1937 med bytta fönster, i övrigt bevarad karaktär. Ladugård samt källarvind hör till gårdsmiljön.

Ramstorp 1:9.

Litet egnahem med tegeltäckt mansardtak, träpanel samt sexdelade fönster. Välbevarad 1910-20-talskaraktär trots vissa tillägg.

Ramstorp 2:22.

Gårdsmiljö där såväl boningshus som ladugård är välbevarade representanter för 1950-talets byggande. Manbyggnaden är en gul tegelvilla och ladugården av höghusmodell enligt lantbruksnämndens mönsterritningar.

Karta: 7177

Alvhem 1:1, Kungsgården.

Alvhem har anor tillbaka till 1300-talet då byn Alweim omnämns som norsk förläning under en av kung Håkons tjänare. Vid 1500-talets mitt doneras sätesgården till Per Brahe och Visingsborgs grevskap för att sedan tillfalla riksråden Posse och Stiernsköld. På 1680-talet dras den in till kronan under Karl XI:s reduktion och tjänar sedan som bostad åt den första landshövdingen i Älvsborgs län.

Nuvarande manbyggnad är uppförd 1773 (33?) och tillbyggd 1818 till sitt nuvarande utseende. Till gårdsmiljön hör också ett stort spannmålsmagasin från 1828. **I kulturminnesvårdsprogrammet från 1986 pekats miljön kring kungsgården ut som en av Götaälvdalens mest skyddsvärda miljöer.** Sedan dess har den stora ladugården från 1829 rivits, en golfbana anlagts och nya golfanknutna byggnader uppförts.

Blinneberg 1:14.

Falurött bostadshus från 1875 med timmerstomme, lock listpanel samt korspostfönster. Ursprung?

Blinneberg 1:25. F.d. affär

F.d. affär inrymd i byggnad från 1928 med mansardtak och hög källarsockel. Skyltfönster, entrédörr och lagerdel i bevarar huset affärskaraktär. En mötesplats i trakten.

Frövet 2:4.

En av gårdarna i Frövet, omnämnt 1425 och omfattande två enheter om 1 mtl vardera 1550. Man- och fägård ligger i vinkel. Manbyggnaden har det västsvenska dubbelhusets karaktär med sadeltak och träpanel. Delvis bytta fönster påverkar karaktären. Ladugården är välbevarad.

Frövet 2:24.

Stor välbevarad ladugård med betydelse för landskapsbilden i dalgången.

Miljö kring Färdsle

Färdsle omfattade fyra hela hemman 1550. Ett antal av gårdarna, varav två är välbevarade ligger kvar på den gamla bytomten.

Färdsle 2:3. Bäckén

En av gårdarna i Färdsle. Boningshuset har det västsvensk dubbelhusets plan, sadeltak med tvåkupigt tegel, sexdelade fönster samt glasveranda. Bakom ligger en trelängad ladugårdsbyggnad samt ett mindre boningshus. Mycket välbevarad gårdsanläggning trots vissa förändringar såsom plåttak på ladugården.

Färdsle 3:17. Trulsgård

En av gårdarna i Färdsle, troligen på ursprunglig plats. Boningshuset har det västsvenska dubbelhusets plan, sadeltak, sexdelade fönster samt utbyggnad fram till med veranda. Välbevarad karaktär trots delvis bytt takmaterial. Sammanhållen fägård som ligger tydligt avskild från mangården med ladugård samt flera mindre uthusbyggnader. Indragen loggport samt stensatt gårdsplan är detaljer som ger gården mycket stora värden.

Färdsle 2:4.

Bostadshus med det västsvenska dubbelhusets plan, sadeltak samt faluröd panel. Bevarad karaktär.

Färdsle 4:11.

Mycket välbevarad ladugård. Man- och fägård skiljs åt av landsvägen.

Ryk 3:15. Göstagård

Manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets plan, locklistpanel, sadeltak med tvåkupigt tegel, korspostfönster samt utbyggnad mitt fram med veranda. Välbevarad karaktär. Dock saknas ladugården.

Ryk 4:8.

Manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets plan. Bevarad karaktär trots förändringar såsom eternitfasader och delvis utbytta fönster. Kan tillskrivas miljövärde ihop med 4:3, 2:5 på karta 7167.

Skår 2:11. Ledsgård.

Bostadshus med mansardtak, träpanel och sexdelade fönster. Äldre byggnad som fått nuvarande utseende på 1940-talet. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Skår 3:20.

F.d. Torpställe med bevarat boningshus med faluröd panel, sexdelade fönster samt glasveranda. Sentida garage finns på tomten.

Tussebo 1:11.

En av gårdarna i Tussebo (1 mtl 1550). Manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets planlösning, träpanel, sadeltak med enkupigt tegel och frontespis. Rikt utformad veranda av en typ som förekommit på ett flertal gårdar i trakten. Vinkelbyggd ladugård från 1912 och 1947. Välbevarad karaktär trots tillbyggnad på boningshuset.

Karta: 7178

Höga 3:2. F.d. komministerboställe samt löneboställe.

Komministerbostaden uppfördes 1932. Huset är ett utmärkt exempel på tidens villabyggande och signalerar tydligt sin status i den i övrigt lantliga miljön. Strax intill ligger prästgårdsarrendatorns boställe, en mycket intakt bevarad gårdsmiljö från 1930- och 40-talen med manbyggnad från 1938 med panel, sexdelade fönster samt sadeltak och öppen veranda. Ladugården är från 1941. De nedre bilderna är från prästgårdsinventeringen på 1970-talet.

Kattleberg 19:2, Bodaredal.

F.d. topställe i Risveden under Kattleberg. Välbevarad gårdsmiljö med manbyggnad med planlösning på dubbel bredd uppfört 1854. Vinkelbyggd ladugård.

Kattleberg 19:3. Björns kvarn.

Svaltkvarn. Enligt traditionen byggd av Björn på Skogen på 1600-talet på Skepplandaböndernas allmänningsmark. Nuvarande kvarnbyggnad antas vara uppförd på grunden efter ovannämnda kvarn kring 1835-40. Kvarndriften lades ned i slutet av 1800-talet och den fick sedan driva tröskverket på Boaredal. Byggnaden är timrad och har tegeltak. Kvarnen som har ett stort kulturhistoriskt värde ägs och drivs numera av Skepplanda hembygdsförening.

Kullen 2:4.

F.d. topställe under Kullen? Mindre boningshus med veranda samt litet uthus. Välbevarad karaktär.

Skogen 1:1.

Grunderna efter en av gårdarna i Risveden. Välbevarad fägata finns. Dokumenteras?

Skår 2:14. Ledsgården

Torpmiljö med litet timrat bostadshus med röd panel, sadeltak samt glasveranda. En välbevarad ladugård finns också. Bra torpmiljö med bevarad helhet. Enda välbevarade torpet i ett område vid gränsen mot Hålanda där det legat många torp och backstugor utmed landsvägen.

Skår 3:8. Frälsegården.

Gårdsmiljö med manbyggnad från 1945 med tvåluftsfönster, öppen veranda samt mansardtak med tvåkupigt tegel. Bra ekonomibygnader bl.a. har ladugården täckt gödselstad. Karaktäristiskt läge i landskapet. Välbevarad karaktär trots vissa förändringar.

Skår 3:56.

F.d. båtsmanstorp? Faluröd manbyggnad med välbevarad karaktär. Tillhörande uthus. Ligger i samma område som 2:14.

Slittorp 1:5. Heden.

Avsides belägen bevarad torpmiljö med faluröd stuga och flera uthusbyggnader.

Stenkullen 1:4 och 1:5.

Två gårdar som tillsammans har ett miljövärde. Faluröda manbyggnader med dubbelhusets planlösning. Ligger i odlingslandskap klass 2.

Karta: 7179

Alsbo 1:4.

F.d torp under Alsbo? Lunnatorpet. Torpstuga med tvåkupigt tegeltak, sexdelade fönster samt faluröd locklistpanel. Uthus med fin stensockel.

Ligger i utvärderat odlingslandskap klass 2.

Grandalen 1:2, Grandalens skola

1901-ca 1947. Bör dokumenteras med utvärderas troligen ej.

Ligger i utvärderat odlingslandskap klass 1.

Grandalen 1:1

Gårdsmiljö med boningshus, ladugård m.m. Det är främst smedjan alldeles vid vägen som motiverar en utvärdering liksom det lilla transformator tornet. Gården har också miljövärde i sitt sammanhang såsom medelpunkt i ett av kommunens högst värderade odlingslandskap.

Ligger i utvärderat odlingslandskap klass 1.

Kopparhult 1:1.

Ej besiktigad f.d. gård. Kronotorp 1605 senare ¼ mtl. Avsides belägen Risveds gård.

Lersjöås 1:1

Boningshus i område rikt på odlingsspår såsom röjningsrösen. Kronotorp 1602, senare ¼ mtl. Enskilt belägen Risvedsgård.

Nol 1:156, Berga

Berga eller Berget. F.d. torpställe på Nols utmarker i Risveden. Mindre gårdsmiljö med manbyggnad samt ekonomibygnader. Relativt välbevarad karaktär trots förändringar.

Rällsbo 1:1.

F.d. jordbruk nu sommarhus. Ensamliggande gårdsmiljö med manbyggnad från 1896 med dubbelhusets plan, locklistpanel samt sexdelade fönster och glasveranda. En vagnbod är den enda återstående ekonomibygnaden. Välbevarad karaktär. Enligt belägen Risvedsgård, ½ mtl 1550. Skogen har snart tagit tillbaka vad den en gång förlorat.

Skantås 1:2.

En av gårdarna i Skantås (från början ett kronotorp i jb 1589 senare ¼ mtl). Relativt förändrad manbyggnad ursprungligen från 1860. Intressant ladugård från 1908. Skantås är ett av kommunens finare odlingslandskap med bevarad utmarksmur, fägata samt ett flertal hamlade träd. Gårdsbebyggelsen har ett stort värde för helhetsmiljön.

Vadbacka 2:14. Bodatorp

F.d. skogvaktarboställe. Ligger norr om den försvunna gården Högsjön. Tyvärr rev Ale kommun ner stället under 2007. På bilden den nu försvunna ladugården.

Skantås 1:3.

En av gårdarna i Skantås. Relativt förändrad manbyggnad men med intressant ladugård. Ligger i ett av kommunens finare odlingslandskap med bevarad utmarksmur, fägata samt ett flertal hamlade träd. Gårdsbebyggelsen har ett stort värde för helhetsmiljön.

Karta: 7188

Föstorp 1:3.

En av gårdarna i Föstorp. Manbyggnad från ca 1900? med det västsvenska dubbelhusets karaktär med sadeltak med tvåkupigt tegel, mångspröjsade fönster samt glasveranda. Ladugård från 1930. Välbevarad karaktär.

Föstorp 1:13.

En av gårdarna i Föstorp. Manbyggnad med bevarad 1920-30-talskaraktär. Huset har locklistpanel samt sadeltak med tvåkupigt tegel. Ladugård med timrat fähus. Nyare maskinhall.

Hålanda 1:8 och 5:1. Hålanda kyrka.

Kyrkan i Hålanda härstammar från medeltiden men har sitt nuvarande utseende från 1700-talets mitt då tornet tillkom och kor och långhus förstörades. Vid en restaurering år 1942 i Hålanda kyrka upptäcktes fragment av målningar på norra väggens insida vilka kunde dateras till medeltid. Kyrkan har ett intressant läge utmed den gamla landsvägen mellan Lödöse och Skara. I kyrkogårdsmuren finns en stiglucka som visar på att landsvägen haft en annorlunda sträckning.

Höga 1:4. Östergården

En av gårdarna i Höga (omnämnt 1425 och tre enheter om 1 mtl vardera 1550). Större gårdsanläggning med manbyggnad från 1800-talet med dubbelhusets planlösning. Ladugård m.fl. ekonomibygnader. Nyare villa i ”mexisten” för generationsboende finns på gården.

Järnklev 1:1 och Drottninggårdet s:2.

Hålanda hembygds gård. Hålanda hembygdsförening bildades bildad 1954. Till Järnklev flyttades 1977 en stuga från Skaggata som numera fungerar som hembygds gård. Till anläggningen hör också några uthus samt en ramsåg, Drottninggårdets såg, nere vid Grönån. Sågen är belagd sedan 1700-talet och har under senare tid försetts med vattenturbin och 6-bladig ramsåg. Till den timrade byggnaden hör också en ränna samt ett kallmurat dämme. Sågen har haft stor betydelse i bygden.

Drottninggårdets såg.

Järnklev 1:1.

Järnklevs gård med manbyggnad från 1937 med tegelklätt sadeltak, ljusmålad träpanel samt öppen veranda. Mycket välbevarad orginalkaraktär. Ladugård i vinkel från 1927?

Järnklev 1:5.

F.d. lägenhet med bostadshus och uthus med välbevarad orginalkaraktär. Snett mitt emot hembygdsgården.

Livered 1:1 m.fl. Stora Grankärr (västra).

I jordeboken 1589 såsom kronotorp och därefter som ¼ mtl. Senare två arrendegårdsenheter under Livered. Den norra gården har en välbevarad manbyggnad från 1916 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak samt inbyggd veranda. Ladugård från 1916. Mycket välbevarad gårdsmiljö.

Den södra gården har en välbevarad manbyggnad från 1914 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt veranda. Ladugård från 1915. Mycket välbevarad gårdsmiljö.

Långetorp 1:7.

Bostadshus byggt omkring 1870 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Sadeltak med tvåkupigt tegel, korspostfönster samt utbyggnad med glasveranda framtill. Välbevarad originalkaraktär trots utbyggnad på baksidan. Välbevarat uthus hör till miljön.

Skaggata 2:2, Mauritzberg.

Större bostads- och affärshus uppfört 1894. Byggnaden har en välbevarad karaktär med parställda korspostfönster, tegeltäckt sadeltak samt panelklädda fasader i ljus oljefärg. Affärsrörelsen lades ned 1971 som den sista i Hålanda.

Skaggata 2:3

Kvarnbyggnad intill åfåran nedanför Mauritzberg. Nuvarande byggnad uppfördes på 1880-talet av en byggmästare Olsson från Göteborg efter en förödande brand. Under 1900-talets förra hälft anlätade 80 % av bygdens bönder denna kvarn. Byggnaden är numera ombyggd till bostad.

Skaggata 1:16.

En av gårdarna i Skaggata. Manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Ladugård samt ett flertal mindre ekonomibyggnader. Bevarad karaktär trots vissa förändringar.

Skaggata 2:5.

Bostadshus. Bevarad äldre karaktär med sexdelade äldre fönster och tegeltäckt sadeltak trots etenitklädda fasader.

Stommen 4:1. Stommens småskola

F.d. småskola nu församlingshem. Skolan uppfördes 1879 och innehöll en skolsal och en lägenhet om ett rum och kök. Huset har locklistpanel samt sadeltak. Bevarad karaktär trots vissa förändringar såsom tilläggsisolering och betongpannor på taket.

Verle 3:19, Östergård

En av gårdarna i Verle (tre hemmansdelar 1550 om vardera 1 mtl). Belägen i Grönåns dalgång. Manbyggnad från 1830 med det västsvenska dubbelhusets karaktär med sadeltak, glasveranda samt krysspröjsade halvvanin gsfönster. Tillhörande ladugård, murad källare. Välbevarad gårdsmiljö som utvärderades i det gamla kulturminnesvårdsprogrammet.

Verle 3:6.

F.d. sockenmagasin och kommunalrum. Huset har sadeltak samt korspostfönster. Trots senare ombyggnad finns karaktären av samlingslokal i behåll.

Verle 11:1.

En av gårdarna i Verle. Manbyggnad från 1916 med det västsvenska dubbelhusets karaktär med sadeltak och utbyggnad med veranda mitt fram. Bevarad karaktär trots vissa förändringar såsom bytta fönster.

Verle 8:1. Verle folkskola

F.d. Verle folkskola i Järnklev uppförd 1849. Större korsformad byggnad med liggande fasspontad panel, sadeltak samt korspostfönster. Bevarad karaktär trots vissa förändringar såsom betongpannor på taket.

Miljö Östentorp och Torpa

Värdefull kulturmiljö med välbevarade gårdar i en väl sammanhållen bystruktur. Flera av objekten har ett högt egenvärde andra mer ett miljövärde.

Foto: RMVG 1970

Torpa 3:6.

Välbevarad gårdsmiljö med manbyggnad med dubbelhusets planslösning samt locklistpanel, frontespis och korspostfönster med spröjs i nedre rutorna. Ladugård på motsatta sidan av vägen ger en karaktäristisk västsvensk gårdsform. Välbevarad karaktär trots plåttak på manbyggnaden. Till samma fastighet hör ytterligare en gårdsmiljö med en ladugård med täckt gödselstad.

Torpa 3:11.

Ladugård av visst värde.

Foto: RMVG 1970

Östentorp 1:7.

Manbyggnad med dubbelhusets planlösning, locklispanel samt utbyggnad med veranda framtill. Välbevarad karaktär trots betongpannor på taket och delvis bytta fönster. Ladugården riven.

Östentorp 1:6.

Gårdsmiljö med manbyggnad med dubbelhusets planlösning, sexdelade parställda fönster i framfasaden samt ovanför dem krysspröjsade halvvåningsfönster. På sadeltaket ligger enkupigt tegel. Avsaknaden av veranda samt bevarad pardörr ger ett ålderdomligt intryck. En stor mängd ekonomibygnader från tidigt 1900-tal hör till

gården liksom ett yngre bostadshus med mansardtak från samma tid.

Foto: RMVG 1970

Östentorp 1:3.

Gårdsmiljö med man- och fägård i vinkel. Manbyggnaden från 1870 har dubbelhusets planlösning samt utbyggnad med veranda mitt fram. De parställda fönstren förekommer på ett antal gårdar i Ale kommun och knyter an till byggnadsskicket i Bohuslän. Ekonomibygnaderna är tillkomna kring 1900 och årtiondena därefter.

Östentorp 1:8.

Gårdsmiljö med miljövärde. Man- och fägård skiljs åt av byvägen. Manbyggnad från 1869 men senare ombyggd. Övriga uthusbyggnader från ca 1900.

Foto: RMVG 1970

Östentorp 1:5.

Gårdsmiljö med miljövärde. Ladugård från 1913 med täckt gödselstad samt manbyggnad med ålderdomliga drag.

Karta: 7189

Holmedalen 1:1.

Klassisk skogsgård nära sjön Holmevattnet med boningshus från 1700-talet och ladugård. Det timrade boningshuset är på dubbel bredd och ett av kommunens få bevarade av denna typ. Ladugården är ålderdomlig och har bland annat en dörr på trågång och med trälås. (Ursprungligen en kyrkoäng, upptaget såsom totp år 1564, senare ¼ mtl). Ej besiktigat. Skick?? Mycket bevarandevärd miljö.

Livered 1:1 m.fl. Vadet.

F.d. totp under Livered. Välbevarad manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak samt sexdelade fönster. Välbevarad karaktär trots vissa förändringar såsom betongpannor och riven ladugård.

Livered 1:1 m.fl. Nedre Getås.

Upptaget i jordeboken 1550 som ½ mtl. Senare arrendegård under Livered. Välbevarad manbyggnad från 1898 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd

panel, sadeltak, sexdelade fönster samt glasveranda. Ladugård från 1888? Mycket välbevarad gårdsmiljö.

Livered 1:1 m.fl. Ljungeryd.

Tidigare stora och lilla. Införda i jordeboken 1586 och 1653 omfattande ½ respektive ¼ mtl. Senare arrendegårdar under Livered. Endast bebyggelsen på Stora Ljungeryd återstår. Välbevarad manbyggnad från 1800-talets mitt. Tillbyggt i vinkel 1914. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt glasveranda. Ladugård. Mycket välbevarad gårdsmiljö.

Livered 1:1 m.fl. Bråtaslätt.

Två gårdsenheter. Första gången i jordeboken 1564, ½ mtl. Senare arrendegårdar under Livered. Välbevarad manbyggnad från 1906-07 med det västsvenska dubbelhusets karaktär med utbyggnad mitt fram samt korspostfönster. Arbetarbostad från 1918. Båda har faluröd panel och sadeltak. Ladugård från 1918. Mycket välbevarad gårdsmiljö. En äldre manbyggnad från 1818 flyttades 1945 till Skepplanda hembygdsgränd.

Livered 1:1 m.fl. Maden.

Upptas i jordeboken 1685 som ¼ mtl. Senare arrendegård under Livered. Välbevarad manbyggnad från 1912 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt veranda. Ladugården riven. Mycket välbevarad gårdsmiljö.

Livered 1:1 m.fl. Ingelskrogen.

F.d. torp under Livered. Välbevarad manbyggnad från med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt glasveranda. Ladugård. Mycket välbevarad gårdsmiljö. Till miljön hör också en mycket välbevarad smedja med spånklädda fasader samt bevarad interiör. Hålandaboken nämner smeder på Ingelskrogen sedan 1800-talets förra hälft. Smedjan sköts numera som museum av Hålanda hembygdsförening.

Livered 1:1 m.fl. Klevbäcken.

F.d. torp under Livered. Välbevarad manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt glasveranda. Ladugård. Välbevarad gårdsmiljö trots vissa förändringar såsom delvis bytta fönster.

Livered 1:1 m.fl. Hedaberget.

Upptaget som kronotorp 1685 därefter 1/8 mtl. Senare arrendegård under Livered. Välbevarad manbyggnad från 1865 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak samt sexdelade fönster. Ladugård ca 1880?. Välbevarad gårdsmiljö.

Livered 1:1 m.fl. Lilla Grankärr (östra).

I jordeboken 1589 som ¼ mtl. Senare arrendegård under Livered. Manbyggnad från 1874 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel och sadeltak. Ladugård. Bevarad karaktär trots vissa förändringar såsom bytta fönster.

Livered 1:1 m.fl. Krogen.

F.d. torp under Livered. Välbevarad manbyggnad från 1854. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt glasveranda. Namnet kommer av den krogrörelse som drevs på platsen under 17- och 1800-talen. Här var också rastplats före den farliga passagen över "Skanaskogen". Mycket välbevarad torpmiljö.

Stockedalen 1:8

Avstyckat boningshus invid Sågdammen i Stockedalen. Bevarad 1940-50-talskaraktär.

Stockedalen 1:1

Ramsåg som tidigare hörde till en av gårdarna i Stockedalen som numera är frånstyckad. Sågen är i behov av upprustning men är i mycket ursprungligt skick.

Stockedalen 1:5

En av gårdarna i Stockedalen, belägen med vid utsikt över Hundsjön. Manbyggnaden är ett mycket välbevarat västsvenskt dubbelhus i behov av upprustning. Den tillhörande ladugården har dessvärre rasat ihop. En mycket grov gran står som vårdträd invid huset.

Stockedalen 1:6

Mycket välbevarat enskilt beläget torpställe. Manbyggnaden har faluröda fasader, tvåkupigt taktegel samt originalfönster. Till miljön hör ladugård samt flera mindre uthusbyggnader såsom källare och garage.

Rösåsen 1:1

Enskilt belägen jordbruksfastighet med timrad manbyggnad från 1832. Trots nyare tillägg såsom plåttak har byggnaden en bevarad ålderdomlig karaktär. Ladugård uppförd 1932 hör till miljön.

Värhuvud 1:6 Eket

Manbyggnad av timmer med faluröd panel, korspostfönster med spröjs samt sadeltak. Huset har en veranda samt gavelformade överstycken över fönstren. Klassisk, avskilt belägen skogs gård. Gårdens snickarbod användes kring sekelskiftet som skola för ett

tiotal barn från trakten. Bevarad karaktär trots förändringar?

Värhuvud 1:3

Hanssons stuga. Två små hus ligger på platsen varav bilden visar det mindre (bryggstuga?).

Karta: 7199

Miljö kring Livered

Foto: Gustav Ewald 1920-talet.

Livered 1:1 m.fl.

Herrgårdsmiljö med mangård med huvudbyggnad samt två flyglar och ett stort spannmålsmagasin. Manbyggnaden är uppförd i timmer omkring 1760-70 men fick mycket av sitt nuvarande utseende vid en ombyggnad 1919. Huset har salsbyggnadens planlösning samt valmat mansardtak. Flyglarna stammar från 1700-talet. Båda har brutna tak. Magasinet är uppfört omkring år 1800.

Av den trelängade stora fägårdens återstår i dagsläget bara ladugården i tegel. Den har en påkostad utformning.

Till gårdsmiljön hör långa alléer med lönnar och hamlade askar.

Livered 1:1 m.fl. F.d. Livereds folkskola. Skolbyggnad uppförd 1922-23. den innehöll från början en skolsal samt en lägenhet om två rum och kök. Byggnaden har en viss bevarad karaktär men genomgått en del

förändringar såsom byte av takmaterial, färgsättning samt snickerier. Ett bevarat överljus över entrédörren är ursprungligt. Huset används idag som jaktstuga och har ett miljövärde genom sin tidigare funktion och läge i kulturmiljön kring säteriet.

Livered 1:1 m.fl. Livereds småskola
Småskola...

Livered 1:1 m.fl. Björkeladan

Lada som har använts som danslokal.

Livered 1:1 m.fl. Berget.

F.d. torp under Livered. Välbevarad manbyggnad med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt veranda. Ladugård. Mycket välbevarad gårdsmiljö.

Livered 1:1 m.fl. Hultet.

Upptaget i jordeboken 1653 som ¼ mtl. Senare arrendegård under Livered. Manbyggnad med bevarad 1940-50-talskaraktär. Huset har faluröd panel, sadeltak samt tvåluftsfönster. Ladugård.

Livered 1:1 m.fl. Krobäcken.

Upptaget i jordeboken 1653 som ¼ mtl. Senare arrendegård under Livered. Numera två gårdsenheter. Båda har välbevarade manbyggnader från 1800-talets förra hälft med det västsvenska dubbelhusets karaktär. De har faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt glasverandor. Särskilt den västra gårdsmiljön är mycket välbevarad. Ladugårdarna är rivna.

Livered 1:1 m.fl. Lersik.

Upptaget i jordeboken 1550 som 1 mtl. Senare arrendegård under Livered.

Välbevarad manbyggnad från 1911 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak, korspostfönster samt glasveranda. Ladugård? Vackert belägen välbevarad gårdsmiljö.

Livered 1:1 m.fl. Oset

F.d. torp under Livered. Manbyggnad och ladugård. Här föddes prosten och Linnélärjungen Pehr Osbeck (1723-1805). En minnessten uppsatt 1973 av hembygdsföreningen finns på platsen.

Livered 1:1 m.fl. Sjömaden.

F.d. torp under Livered. Manbyggnad från 1870 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt glasveranda. Ladugården rivna. Bra karaktär trots vissa förändringar.

Miljö vid Sandviken

Livered 1:1 m.fl. Råhagen.

F.d. torp under Livered. Manbyggnad med bevarad 1930-talsprägel. Huset har faluröd panel, sadeltak samt öppen veranda. Ladugård. Gårdsmiljö av yngre karaktär med värde för miljön.

Livered 1:1 m.fl. Sandviken.

F.d. torp under Livered. Manbyggnad från 1878 (1871?) med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel och sadeltak. Ladugård från 1871, ombyggd 1950, jordkällare. Bra karaktär trots vissa förändringar såsom bytta fönster och plåttak. Stort värde för miljön.

Livered 1:1 m.fl. Vassbo.

Upptaget i jordeboken 1550 som ½ mtl. Senare arrendegård under Livered. Manbyggnad från 1870 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt glasveranda. Ladugård rivna. Bra karaktär trots vissa förändringar. Stort värde för miljön.

Livered 1:2. Strömängen.

F.d. Torp under Livered. Manbyggnad från 1937 med det västsvenska dubbelhusets karaktär. Faluröd panel, sadeltak, sexdelade fönster samt öppen veranda. Ladugård från 1921 Välbevarad gårdsmiljö av lite yngre karaktär.

Karta: 7290

Livered 1:1 m.fl. Älgult

Välbevarat generatorshus vid Älgultssjöns dämme. Huset har träpanel och tak täckt med spån och ovanpå det cementpannor. Intressant är också den välbevarade interiören med bibehållen utrustning.